

**TURUN
YLIOPISTO**

Minustako tohtori?

Hakumotiivit ja opiskelumotivaatio jatko-opinnoissa

Turun Yliopisto
Yleinen kasvatustiede
pro gradu -tutkielma

Laatija:
Ramona Raita

Ohjaaja:
Yliopistotutkija Hanna Nori

28.1.2022
Turku

Turun yliopiston laatu järjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

Pro gradu -tutkielma

Oppiaine: Yleinen Kasvatustiede

Tekijä: Raita Ramona

Otsikko: Minustako tohtori? Hakumotiivit ja opiskelumotivaatio jatko-opinnoissa

Ohjaaja: Yliopistotutkija Hanna Nori

Sivumäärä: 50 sivua, 21 liitesivua.

Päivämäärä: 28.1.2022

Tiivistelmä

Tässä tutkimuksessa syvennyttään jatko-opiskelijoihin ja heidän motivaation kokemuksiinsa opintoihin hakeutumisen sekä opiskelumotivaation näkökulmista. Tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita siitä, miksi jatko-opintoihin hakeudutaan, millaiseksi motivaatio väitöskirjaprosessissa koetaan ja miten tiedeyhteisö oppimisympäristönä on yhteydessä motivaation kokemiseen. Tutkimuksen teoreettisessa viitekehyksessä opiskelumotivaatiota lähestytään kolmen yleisen motivaatioteorian avulla, joita ovat teoriat sisäisestä- ja ulkoisesta motivaatiosta, tavoiteorientaatioteoria sekä pystyvyyskäsitteet. Tutkimuksessa pyritään ottamaan huomioon myös jatko-opiskelijoiden motivaatioon vaikuttavia sisäisiä ja ulkoisia tekijöitä.

Tutkimus toteutettiin määrällisin menetelmin ja aineistona hyödynnettiin valmista kyselyaineistoa, joka oli kerätty vuonna 2016. Kyselyyn oli vastannut 1694 tohtorikoulutettavaa kahdeksasta Suomen yliopistosta ja yhdeksältä eri tieteenalalta. Aineiston analysointi suoritettiin SPSS-ohjelmalla, käyttäen sekä kuvailevia että tilastollisia menetelmiä.

Tutkimuksen tulosten mukaan jatko-opiskelijoiden elämäntilanteet vaihtelevat taloudellisen tilanteen sekä työtilanteen osalta huomattavasti. Opintoihin hakeudutaan pääosin sisäisten motivaatiotekijöiden saattamana ja itsensä kehittäminen koetaan tärkeimmäksi opintoihin houkuttelevaksi tekijäksi. Tohtorikoulutettavien opiskelumotivaatio on myös pääsääntöisesti korkealla tasolla; 87 % kyselyyn vastanneista jatko-opiskelijoista kertoi olevansa vahvasti motivoituneita väitöskirjan tekemiseen.

Tulosten perusteella voidaan myös todeta, että tohtoriopinnoissa koettuun motivaation ovat yhteydessä monet yksilön sisäiset sekä ulkoiset tekijät. Jatko-opiskelijan sisäiset tekijät kuten hyvä minäpystyvyys ja korkea suoritusorientaatio tukevat motivaation kokemista. Yksilön ulkoisista tekijöistä työtilanteen sekä oppimisympäristön ja motivaation väliltä löytyi tilastollisesti merkitsevä yhteys. Tulosten mukaan jatko-opiskelijan kokemukset yhteenkuuluvuudesta ja aktiivisuudesta tiedeyhteisössä sekä ohjaajan asiantuntemuksesta ovat yhteydessä siihen, kuinka motivoitunut tohtoriopiskelija on väitöskirjansa tekemiseen.

Avainsanat: Jatko-opinnot, motivaatio, väitöskirjaprosessi, hakumotiivit, oppimisympäristö

1	JOHDANTO	6
2	OPISKELUMOTIVAATION MÄÄRITTELYÄ	7
2.1	Sisäinen ja ulkoinen motivaatio	8
2.2	Tavoitteet ja orientaatiot	9
2.3	Pystyvyyksäsitykset	10
3	JATKO-OPISKELIJAN MOTIVAATIO	12
3.1	Jatko-opintoihin hakeutuminen	13
3.2	Motivaatio väitöskirjaprosessissa	13
3.3	Tiedeyhteisö tohtoriopintojen oppimisympäristönä	15
4	TUTKIMUSKYSYMYKSET, AINEISTO JA MENETELMÄT	17
4.1	Tutkimuskysymykset	17
4.2	Tutkimusaineisto	17
4.3	Aineiston analyysi	19
4.3.1	Faktorianalyysi	19
4.3.2	Khiin nelilö -testi ja Pearsonin korrelaatiokerroin	20
5	TULOKSET	22
5.1	Jatko-opiskelijoiden työtilanne	22
5.2	Jatko-opintoihin vetävät monet eri tekijät	25
5.3	Jatko-opiskelijoiden motivaatio väitöskirjaprosessissa	29
5.3.1	Apurahalla puurtavat motivoituneimpia väitöskirjaprosessissa	30
5.3.2	Motivaatio ei määriy taloudellisen tilanteen perusteella	32
5.3.3	Suoritusorientaatiot ja kokemus pystyvyydestä motivoivat väitöskirjan teossa	33
5.4	Jatko-opiskelijoiden oppimisympäristö	36
5.4.1	Tiedeyhteisön viisi ulottuvuutta	36
5.4.2	Tiedeyhteisön yhteys motivaation kokemiseen	40
6	YHTEENVETO JA POHDINTA	41
7	TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS	46
	LÄHTEET	48

LIITTEET	51
Liite 1. Kyselylomake	51
Liite 2. Rotatoitu lataustaulukko - Hakumotiivit	69
Liite 3. Rotatoitu lataustaulukko – pystyvyyksäsitykset ja suoritusorientaatio	69
Liite 4. Pearsonin korrelaatiokerroin – Pystyvyyden ja orientaatioiden yhteys motivaatioon	70
Liite 5. Rotatoitu lataustalukko – Jatko-opiskelijoiden oppimisympäristö	71

TAULUKOT

TAULUKKO 1. JATKO-OPISKELIJOIDEN JAKAUMA YLIOPISTOITTAIN	18
TAULUKKO 2. JATKO-OPISKELIJOIDEN HAKUMOTIVAATIOTA KUVAAVAT FAKTORIT	26
TAULUKKO 3. TYÖTILANTEEN YHTEYS MOTIVAATIOON VÄITÖSKIRJAN TEKEMISESSÄ	31
TAULUKKO 4. MOTIVAATIO JA TALOUDELLINEN TILANNE	33
TAULUKKO 5. MINÄPYSTYVYYTTÄ, TAVOITTEITA JA ORIENTAATIOTA KUVAAVAT MUUTTUJAT	34
TAULUKKO 6. SUORITUSORIENTAATIOTA JA MINÄPYSTYVYYTTÄ KUVAAVAT FAKTORIT	35
TAULUKKO 7. JATKO-OPISKELIJAN OPPIMISYMPÄRISTÖFAKTORIT	38

KUVIOT

KUVA 1. JATKO-OPISKELIJOIDEN OPINTOJEN EDISTYMISEN JAKAUMA	22
KUVA 2. JATKO-OPISKELIJOIDEN KOKEMUS OMASTA TALOUDELLISESTA TILANTEESTA	24
KUVA 3. JATKO-OPISKELIJOIDEN KOKEMUS MOTIVAATIOSTA VÄITÖSKIRJAN TEKEMISTÄ KOHTAAN	29

1 Johdanto

Eduskunnan linjauksen mukaisesti yliopistojen tehtävänä on Suomessa vapaan tutkimuksen edistäminen sekä tieteeseen perustuvan ylimmän opetuksen mahdollistaminen. Tämän lisäksi yliopistojen tarkoituksena on kehittää elinikäistä oppimista, vuorovaikutusta yhteiskunnan kanssa sekä tutkimustulosten yhteiskunnallista vaikuttavuutta. (Yliopistolaki 2009.) Vapaan tutkimuksen edistäminen ja tieteeseen perustuvan ylimmän opetuksen antaminen ovat parhaiten esillä yliopistojen tohtorikoulutuksessa, jossa tarkoituksena on perehtyä omaan tutkimusalaan syvällisesti ja saavuttaa valmiudet tieteellisten menetelmien käyttöön sekä tiedon luomiseen.

Viimeisten vuosikymmenien aikana tohtorien määrä on lähes tuplaantunut, kun tohtorien osaamisen laaja-alaisempi hyödyntäminen nostettiin 2000-luvulla yhdeksi korkeakoulupolitiikan tavoitteista (Holopainen 2007, 1–7). Jatko-opiskelun yleistyessä esille on noussut keskustelu myös opintojen pitkittymisestä ja keskeytymisestä. Tohtoriopinnoissa esiintyviä ongelmia onkin pyritty selittämään esimerkiksi jatko-opiskelijoiden motivaatioon (Hoskins & Goldberg 2005), elämäntilanteeseen (Hiltunen & Pasanen 2006) ja tiedeyhteisöön liittyvillä tekijöillä (Stubb, Pyhältö, Soini, Nummenmaa & Lonka 2010). Mielenkiinto opintoja kohtaan ja opiskelumotivaation ylläpitäminen nähdäänkin yhdeksi tärkeimmistä tohtoriopintoja tukevista tekijöistä, ja tulevaisuudessa motivaation merkityksen uskotaan korostuvan entistäkin enemmän kaikilla koulutuksen asteilla (Salo, Kajamies, Vauras, Salmela-Aro & Aunola 2018, 9–10; Nummenmaa, Pyhältö & Soini 2008, 112).

Motivaatiota on ilmiönä tutkittu historian saatossa laajasti monista näkökulmista ja konteksteista. Myös opiskelijoiden motivaatio on herättänyt paljon kiinnostusta motivaatiotutkimuksen kohteena, mutta jatko-opiskelijoiden motivaatiotutkimusta on tehty Suomessa vielä suhteellisen vähän. Tämän takia onkin erittäin tärkeää kiinnittää huomiota myös Suomessa korkeinta tutkintoa suorittaviin opiskelijoihin¹ ja heidän motivaation kokemuksiinsa opinnoissa. Jatko-opiskelijoiden motivaation tukemiseksi on tärkeä selvittää, mikä heitä motivoi opintoihin hakeutumisessa sekä opinnoissa kokonaisuudessaan ja miten jatko-opiskelijoiden oppimisympäristö vaikuttaa opiskelumotivaation kokemiseen.

---

¹ Jatko-opintoja suorittavat eivät ole sanan varsinaisessa merkityksessä ”opiskelijoita”, ja nykyään monessa yliopistossa on tohtoriopiskelija/-koulutettava-nimikkeen tilalle otettu viralliseen käyttöön väitöskirjatutkija-nimike. Tämän tutkimuksen aineisto on kuitenkin kerätty aikana, jolloin tohtoriopiskelija oli nimikkeenä vielä yleisessä käytössä.

2 Opiskelumotivaation määrittelyä

Ensimmäinen askel opiskelijoiden oppimisen ja motivaation tutkimisessa on motivaatio-käsitteen tieteellinen määrittely, josta tässäkin tutkimuksessa lähdetään liikkeelle (Veermans 2017, 77). Sana motivaatio juontaa alun perin juurensa latinalaiseen sanaan 'movere', jolla tarkoitetaan liikkumista. Motivaation saavat aikaan motiivit, jotka säätävät ja pitävät yllä yksilön käyttäytymistä. Nämä toimintaamme määrittelevät motiivit muodostuvat ihmisten yksilöllisistä tarpeista ja mieltymyksistä. (Peltonen & Ruohotie 1989, 22–25.) Arkikielessä motivaatiolla tarkoitetaan usein kaikkea sitä, mikä saa ihmiset kiinnostumaan, innostumaan, tekemään sekä sitoutumaan erilaisiin elämässä vastaan tuleviin asioihin (Veermans 2017, 77–78).

Yksinkertaistaen opiskelumotivaatio voidaan määritellä opiskelijan valmiutena ja haluna työskennellä opiskelussa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi (Kauppila 2003). Motivaatiota käsittelevissä teorioissa ei ole olemassa yhtä ”oikeaa” määritelmää, jolla oppimisen motivaatio voitaisiin selittää. Opiskelu- sekä oppimismotivaatiota voidaankin pitää eräänlaisena sateenvarjoterminä, jota on mahdollista tarkastella monien erilaisten motivaatioteorioiden sekä näkökulmien kautta. Yksittäiset motivaatioteoriat kuvaavat usein motivaation erilaisia osa-alueita sekä suorittamiseen liittyviä vaiheita. Oppimisen motivaatio on aina kontekstisidonnaista ja opiskelijat tulkitsevat yksilöllisesti erilaisia oppimiseen liittyviä tilanteita. Yksilöllisten tulkintojen taustalla vaikuttavat esimerkiksi opiskelijoiden aikaisemmat oppimiskokemukset sekä opiskeluun yhdistetyt odotukset ja uskomukset omasta suoriutumisesta. (Veermans 2017, 77–78.)

Opiskelijoihin liittyviä motivaatiotutkimuksia on tehty laajasti erilaisista näkökulmista ja jokaisessa tutkimuksessa motivaation määrittelyn painotukset vaihtelevat tutkimuksen kontekstia mukaillen (Veermans 2017, 77–78). Aikaisemmissa opiskelun ja oppimisen motivaatiota koskevissa tutkimuksissa motivaatio on määritelty esimerkiksi yksilön minäkuvan, itseohjautuvuuden, tavoitteiden ja orientaation, vaatimusten ja voimavarojen sekä kiinnostuksen kautta. (ks. Linnenbrink ja Pintrich 2002, 313–327; Salo ym. 2018).

Seuraavissa alaluvuissa esitellään tunnetuimpia ja merkittävimpiä motivaatioteorioita tarkemmin.

2.1 Sisäinen ja ulkoinen motivaatio

Yksilö voi motivoitua tekemiseen kahdella tavalla: sisäisesti ja ulkoisesti. Ulkoisessa motivaatiossa reagoidaan ulkoa tuleviin ärsykkeisiin ja asioita tehdään ulkoisen päämäärän saavuttamiseksi. Sisäinen ja ulkoinen motivaatio eivät ole toisistaan erillisiä ilmiöitä, vaan ne esiintyvät usein yhdessä, kuitenkin niin, että toiset motiivit määrittävät tekemistä enemmän kuin toiset. (Ruohotie 1982, 33–34; Peltonen & Ruohotie 1989, 22–26.)

Ulkoisesti motivoitunut ihminen kokee tekemisen usein kuluttavaksi ja kuormittavaksi. Tällöin motivaatio kumpuaa yleisesti yksilön ulkopuolisista tekijöistä, eli yksilön ympäristöstä saatavista palkkioista. Ulkoisesta motivaatiosta onkin kyse esimerkiksi silloin, kun päämäärän eteen työskennellään, koska siitä saadaan jokin ulkoinen palkkio – esimerkiksi rahaa, ulkopuolelta tulevaa kannustusta, kiitosta tai tunnustuksia. (Deci & Ryan 2000; Martela & Jarenko 2014, 13–15.) Ulkoiset palkkiot tyydyttävät yksilön tarpeita tuntea turvallisuutta ja yhteenkuuluvuutta (Peltonen & Ruohotie 1989, 22–26). Turvallisuuden tunteminen voi tarkoittaa yksilölle esimerkiksi taloudellisesti turvattua ympäristöä ja sitä pystytään tyydyttämään tarvittavalla toimeentulolla (Ruohotie 1982, 33–34).

Vastakohtaisesti sisäinen motivaatio jäljitetään yksilöstä itsestään lähteväksi. Sisäisestä motivaatiosta saadaan energiaa ja se voidaan jakaa edelleen sisäsyntyiseen ja sisäistettyyn motivaatioon. Sisäistetty motivaatio kytkeytyy yksilölle tärkeisiin päämääriin sekä arvoihin, kun taas sisäsyntyisessä motivaatiossa itse tekeminen koetaan nautinnolliseksi. (Deci & Ryan 2000; Martela & Jarenko 2014, 13–15.) Sisäisen motivaation rakentumista kuvataan kolmen psykologisen perustarpeen kautta, joita ovat omaehtoisuuden, kyvykkyyden ja yhteisöllisyyden tunteminen (Martela & Jarenko 2014, 13–16). Näistä ensimmäinen, omaehtoisuuden tarve, liittyy yksilön tarpeeseen määrätä omasta toiminnastaan; sen täyttymiseksi yksilön toiminnan ja vapauden valita tulee olla ulkopuolelta rajoittamatonta.

Aikaisemmissa jatko-opiskelijoiden motivaatiota koskevissa tutkimuksissa onkin todettu, että henkilökohtainen kiinnostus ja vaikutusmahdollisuudet omaa tutkimusta kohtaan tukevat motivaation syntymistä ja sen ylläpysymistä (Sainio 2010). Jatko-opiskelijoiden omaehtoisuutta ja sisäistä motivaatiota tukee myös se, että jatko-opintoihin hakeudutaan aina vapaaehtoisesti. Aikuiset opiskelijat pyrkivät myös useasti hakeutumaan sellaisiin opintoihin, joista he ovat kiinnostuneita ja jotka tuottavat kokemuksia edistymisestä sekä auttavat saavuttamaan henkilökohtaisia tavoitteita. (Ruohotie 1982, 10–11.)

Toisena tärkeänä sisäisen motivaation rakentumisen tekijänä pidetään tarvetta kyvykkyyden tuntemisesta (Martela & Jarenko 2014, 13–16.). Tällä tarkoitetaan ihmisen tarvetta kokea olevansa hyvä ja taitava erilaisissa asioissa. Kun yksilö kokee pärjäävänsä hyvin, myös tehtävään sitoutuminen on helpompaa (Veermans 2017; Martela & Jarenko 2014, 13–16.). Kyvykkyyden tarvetta pyritään tyydyttämään esimerkiksi suorittamalla yksilölle sopivia, mielenkiintoisia ja haastavia tehtäviä, jolloin käyttäytymistä motivoivat erilaiset positiiviset tunteet kuten onnistumisen ja menestymisen tunne (Ruohotie 1982, 33–34).

Kolmantena näkökulmana on tarve kokea yhteenkuuluvuutta johonkin ryhmään tai yhteisöön, jota kutsutaan yhteisöllisyyden tarpeeksi. Yhteisöllisyyden tarpeessa tärkeää on kokemus siitä, että on osa tiettyä ihmisryhmää, jonka kanssa voi jakaa erilaisia asioita.

Yhteenkuuluvuuden tunne onkin yksi yksilöä kannustavista positiivisista voimavaroista. (Veermans 2017; Martela & Jarenko 2014, 13–16.)

2.2 Tavoitteet ja orientaatiot

Opiskelu- ja oppimismotivaation kehittymiseen liittyvät läheisesti yksilölliset tavoitteet ja orientaatiot, jotka luovat opiskelijalle yksilöllisen motivaatioperustan. Tämä motivaatioperusta on yhteydessä opiskelijan suhtautumiseen opinnoissa vastaan tuleviin tehtäviin. (Veermans 2017, 79–81.) Motivaatiotutkimuksessa ilmiötä selitetään tavoiteorientaatioteorian avulla, joka on yksi pinnalla olevista motivaatioteorioista.

Tavoiteorientaatioteoriassa on perinteisesti kaksi ulottuvuutta, oppimisorientaatio sekä suoritusorientaatio. Jako kahteen eri orientaatioon perustuu siihen, miten yksilö orientoituu opiskelunsa tavoitteisiin. (Deci & Ryan 2000; Dweck & Elliot 1983.) Oppimisorientoitunut opiskelija pyrkii kehittämään taitojaan ja oppimaan uusia asioita, eli tekemisen päämääränä tällöin on yksin oppiminen. Suoritusorientoituminen yhdistetään puolestaan ulkoisiin palkkioihin ja arvostukseen, jolloin oppiminen nähdään välineenä eikä itse tavoitteena. Suoritusorientoituneen opiskelijan tavoitteena onkin usein oman kyvykkyyden näyttäminen muille eikä itselle. (Veermans 2017, 79–81.)

Oppimisorientaatio ja suoritusorientaatio liitetään läheisesti edellisessä kappaleessa esiteltyihin sisäisen ja ulkoisen motivaation käsitteisiin. Oppimisorientoituminen on yhteydessä sisäiseen motivaatioon ja suoritusorientoituminen puolestaan ulkoiseen motivaatioon (Deci & Ryan, 2000; Dweck & Elliot 1983). Oppimisorientaatio ja suoritusorientaatio eivät ole toisiaan poissulkevia ilmiöitä, vaan opiskelijan orientaatiot voivat

vaihdella oppimistilanteiden ja tavoitteiden välillä. Motivaatiota voidaan pitää vaihtelusta huolimatta suhteellisen pysyvänä ominaisuutena, mikä tarkoittaa, että opiskelijat asettavat usein samankaltaisissa oppimistilanteissa samanlaisia tavoitteita. (Veermans 2017, 79–81.)

2.3 Pystyvyyksäsitukset

Opiskelijan omat kokemukset, odotukset ja selitykset suoriutumisesta ovat jatkuvasti läsnä oppimistilanteissa (Veermans 2017, 87–88). Banduran 1997 esittelemän minäpystyvyyden (self-efficacy) käsitteellä tarkoitetaan yksilön kokemusta siitä, miten omassa elämässä tapahtuviin asioihin voi vaikuttaa (Bandura 1997). Oppimistilanteissa pystyvyyden kokeminen tulee esille opiskelijan käsityksenä omista voimavaroista suoritustilanteessa (Veermans 2017, 87–88). Minäpystyvyys on yhteydessä sekä oppimismotivaatioon että käyttäytymiseen oppimistilanteissa. Oppimishalukkuuden keskiössä on opiskelijalle muodostunut käsitys siitä, miten hän uskoo suoriutuvansa kyseisestä tehtävästä. Pystyvyyden kokemus ennustaa suoriutumista oppimistilanteessa ja sitä, millaisia tehtäviä yksilö itselleen asettaa. (Bandura 1997.) Myös akateemista toimijuutta tutkittaessa on huomattu, että opiskelumotivaatiota tukee minäpystyvyyden tunteen kokeminen (Zimmermann 1995, 226.)

Pystyvyyden tunne kehittyy lapsuudesta saakka ja sen rakentumiseen vaikuttavat omat aikaisemmat kokemukset. Lisäksi muiden suoriutumisen seuraaminen, erityisesti onnistumisten näkeminen, on yhteydessä yksilön oman pystyvyyden tunteen kehittymiseen. Minäpystyvyyden tunnetta kehittää myös muilta saatu positiivinen kannustus ja palaute. Negatiivinen palaute puolestaan mahdollisesti laskee yksilön pystyvyyden tunnetta. (Vilkkö-Riihelä 1999, 540; Bandura, 1989, 1995.)

Aikaisempien kokemusten, muiden suoriutumisen seuraamisen sekä saadun palautteen lisäksi yksilön psyykkiset ja emotionaaliset kokemukset vaikuttavat minäpystyvyyden kehittymiseen. Yksilö arvioikin eri tilanteissa esiintyvien omien psyykkisten ja emotionaalisten reaktioiden perusteella tuleeko hän onnistumaan vai epäonnistumaan tavoitteissaan. Mikäli yksilö kokee paljon negatiivisia tunteita, kuten pelkoa tai jännitystä, laskee se kokemusta pystyvyydestä, mikä puolestaan voi ennustaa tehtävässä epäonnistumista. Minäpystyvyyden kehittämiseksi tärkeää olisikin oppia käsittelemään ja vähentämään negatiivisia tunteita. (Schunk & Pajares 2009.)

Yksilön minäkäsitykseen liittyvät läheisesti selitykset, joita annetaan omalle suoriutumiselle opiskelutilanteissa. Näitä selityksiä kuvataan motivaatiotutkimuksessa attribuutioteorialla, jossa keskeistä on se, miten yksilö selittää elämässä tapahtuvia onnistumisia ja epäonnistumisia. Tapahtumat nähdään usein yksilön itsensä aikaansaamina (sisäisinä) tai ympäristön aiheuttamina (ulkoisina). Usein nimenomaan epäonnistumista selitetään ympäristön aiheuttamana ja onnistumista puolestaan yksilön omana saavutuksena. Opiskelijan motivaatio laskee, mikäli hän kokee, ettei pysty vaikuttamaan opintomenestykseensä ja menestyksen olevan vain ulkoisten tekijöiden säätelämä. (Veermaas 2017.)

3 Jatko-opiskelijan motivaatio

Yliopistojen järjestämä tutkijakoulutus on verrattain uusi ilmiö koulutuksen saralla. Systemaattinen tohtorikoulutus on käynnistynyt Suomessa vasta 1990-luvulla ja ennen tätä tutkijakoulun suorittaminen päätoimisesti kosketti vain suppeaa joukkoa (Helve, Lauronen, Remes, Heikinheimo & Mäkitie 2013). Tohtorikoulutettavien määrä onkin kasvanut nopeasti 1995-luvulta lähtien. Tohtorikoulutukseen ja tohtorien asiantuntemukseen asetetaan huomattavasti odotuksia, mutta tohtorikoulutukseen kohdistuva tutkimus on silti jäänyt vielä niukemmalle huomiolle sekä kansallisesti että kansainvälisesti. Yleisesti opiskelijoihin kohdistuvaa motivaatiotutkimusta on toteutettu jo laajasti, mutta jatko-opiskelijoita koskeva tutkimus on keskittynyt usein ohjaukseen ja kirjoitusprosessiin. Vähäinen pedagoginen tutkimustieto juontaakin juurensa jatko-opintojen lyhyeen historiaan. Koska tohtorikoulutus on koskettanut aikaisemmin vain marginaalista osaa ihmisistä, on tutkimustietoa koulutuksen sisällöstä myös selvästi vähemmän kuin muilta opintoasteilta. (Nummenmaa, Pyhältö, Soini 2008 11–21; Hiltunen & Pasanen 2006, 38.)

Aikaisemmin tohtorikoulutukseen valikoitui pääsääntöisesti vain sellaisia yksilöitä, joilla oli taloudellisesti turvattu elämä ja tätä kautta mahdollisuus paneutua tutkimuksen tekoon. (Nummenmaa, Pyhältö, Soini 2008 11–21.) Jatko-opiskelijoita ei voida kuitenkaan pitää heterogeenisenä ryhmänä, koska opintoja suorittavien iät, elämäntilanteet ja sosiaaliset taustat vaihtelevat laajasti (Jauhiainen & Nori 2017). Jokaisen jatko-opintoja tekevän opintopolku on myös erilainen ja kaikilla tohtoriksi pyrkivillä on omat, henkilökohtaiset tavoitteet ja päämäärät (Hakala 1998).

Tässä tutkimuksessa syvennyn tohtorikoulutukseen ja jatko-opiskelijoihin motivaation näkökulmasta. Yksilön motivaation rakentumiseen vaikuttavat aina henkilökohtaiset motivaatiotekijät kuten opiskelijan tapa motivoitua, tekemiselle asetetut tavoitteet ja orientaatiot sekä käsitykset omasta pystyvyydestä, joiden teorioita käytiin läpi edellä. Yksilöllisten motivaatiotekijöiden lisäksi motivaatioon vaikuttavat myös oppimisympäristö ja elämäntilanteeseen liittyvät ulkoiset tekijät. Tutkimuksessa jatko-opiskelijoiden motivaatiota kartoitetaan jatko-opintoihin hakeutumisessa, itse väitöskirjaprosessissa sekä siinä, miten oppimisympäristö eli tiedeyhteisö vaikuttaa motivaation kokemiseen.

3.1 Jatko-opintoihin hakeutuminen

Jatko-opintojen hakuprosessi perustuu useimmiten aikaisempaan opintomenestykseen sekä pätevään tutkimussuunnitelman (Stubb ym. 2016, 106). Opintoihin pääsevät muodostuvat valikoidusta joukosta taidokkaita yksilöitä, joista pääosa kokee suurta kiinnostusta omaa tieteenalaa ja tutkimuksen tekemistä kohtaan (Pyhältö 2011). Tänä päivänä tohtorikoulutukseen on mahdollista hakeutua monenlaisia opinto- ja työpolkuja pitkin ja väitöskirjan tekeminen on mahdollista aloittaa jo korkeakouluopintojen aikana, heti valmistumisen jälkeen tai myöhemmin työkokemuksen kerryttyä. Koska tohtoriopintoihin hakeudutaan erilaisista lähtökohdista, tohtorikoulutettavien ammatilliset, sosiaaliset sekä tutkimustaidot vaihtelevat laajasti. Jokaisella tohtorikoulutettavalla on aina yksilöllinen elämäntilanne ja tavoitteet, jolloin myös hakeutumisen motiivit vaihtelevat suuresti. Osa tohtoriopintoihin hakeutuvista tavoittelee ammattimaista tutkijanuraa, toiset ammattitaidon tai muiden henkilökohtaisten ominaisuuksien kehittämistä. (Hiltunen & Pasanen 2006 34–43.)

Jatko-opintojen hakumotiiveilla tarkoitetaan niitä tekijöitä, jotka motivoivat opiskelijoita hakeutumaan jatko-opintojen pariin. Aikaisemmissa korkeakouluopiskelijoiden hakumotiiveja koskevissa tutkimuksissa opintoihin hakeutumisen motiiveja on pyritty selittämään yleisten motivaatioteorioiden avulla (mm. Merenmies & Kulmala 2018). Eri tekijät motivoivat erilaisia opiskelijoita ja näiden motivaatiotekijöiden selvittäminen onkin erityisen tärkeää, jotta opintojen rakenne saadaan vastamaan jatko-opiskelijoiden tavoitteita (Sainio 2010).

Esimerkiksi vuonna 2010 tehdyssä Sainion tutkimuksessa opiskelijat hakeutuivat jatko-opintoihin pääsääntöisesti, koska tutkimustyö ja aihe koettiin kiinnostavana. Suurena motivaationa nähtiin myös halu kehittyä ammatillisesti ja saavuttaa parempi asema työelämässä. Työttömyyden uhka tai heikot työnsaantimahdollisuudet johdattivat jatko-opintoihin puolestaan vain kuusi prosenttia vastaajista. (Sainio 2010.) Näin ollen sekä yksilön sisäiset (kiinnostava aihe) että ulkoisetkin (parempi asema työelämässä) tekijät motivoivat jatko-opiskelijoita hakeutumaan opintoihin.

3.2 Motivaatio väitöskirjaprosessissa

Yliopistojen tarjoama tohtorikoulutus vastaa uusien tutkijoiden kasvattamisesta, ja tohtorien tuottamista väitöskirjoista muodostuukin keskeinen osa yliopistojen tutkimuskentästä. Valmistuneet tohtorit voivat jatkaa ammattimaista tutkijanuraa yliopistolla tai siirtyä esimerkiksi asiantuntijatehtäviin akateemisen ympäristön ulkopuolelle. Tohtoroitumisen

jälkeisestä työllistymisestä riippumatta jokainen väitöskirja vie tutkimusta eteenpäin ja tukee tieteen kehitystä. (Hiltunen & Pasanen 2006, 34.)

Motivaation kokeminen väitöskirjaprosessissa on tärkeää väitöskirjan valmiiksi saattamiseksi. Aikaisempien jatko-opiskelua koskevien tutkimuksien mukaan tohtoriopiskelijoiden motivaatio opintoja kohtaan vaihtelee suuresti tohtorikoulutettavien välillä ja lähes puolet jatko-opiskelijoista onkin opintojensa aikana harkinnut niiden keskeyttämistä. (Nummenmaa, Pyhälto & Soini 2008.) Pääsääntöisesti jatko-opiskelijat kokevat tohtorikoulutuksen kuitenkin mielekkäänä, ja Hiltusen ja Paasanen (2006) tutkimuksen mukaan seitsemän kymmenestä jatko-opiskelijasta kertoikin tohtoriopintojen olevan motivoivia (Hiltunen & Paasanen, 2006, 22–36).

Jatko-opinnoissa koetaan positiivisten tunteiden lisäksi myös paljon negatiivisia tunteita, ja noin joka kolmas tohtorikoulutettavista on kokenut opinnoissaan haitallista stressiä ja painetta. Tämän lisäksi neljännes tohtoriopiskelijoista kokee opinnot liian vaativiksi kestoonsa nähden. Motivaatioon vaikuttavat myös jatko-opiskelijoiden kokemukset opintojen epärelevanttiudesta ja kyvyttömyydestä vastata opiskelijoiden oppimistarpeita. (Hiltunen & Paasanen 2006, 39–41).

Suurin osa jatko opiskelijoista tekee tutkimustyötään yksin. Jatko-opiskelijan yksilölliset tavoitteet ja suunnitelmat väitöskirjaprosessia kohtaan rakentuvat oman kiinnostuksen, motiivien sekä aikaisempien opiskelukokemusten pohjalta. Omat käsitykset osaamisesta ja vahvuuksista määrittävätkin jatko-opiskelussa asetettuja tavoitteita. Tämän lisäksi myös opiskelijan muu elinpiiri, kuten työ ja perhe, vaikuttavat opiskelijan tavoitteiden muodostamiseen. (Lautamatti & Nummenmaa 2008, 107–112.)

Isona resurssina väitöskirjan ja tohtoriopintojen valmistumisessa näyttäytyy myös tapa, jolla opinnot rahoitetaan. Jatko-opiskelijat rahoittavat opintojaan monilla eri tavoilla kuten esimerkiksi apurahoilla, palkallisilla tohtorikoulutuspaikoilla, projektirahoituksilla, tutkimus- ja opetustehtävillä yliopistolla tai yliopiston ulkopuolisella palkkatyöllä. Parhaassa tapauksessa saatu rahoituskausi kattaa koko tohtoriopinnot, mutta yleisempää kuitenkin on, että rahoituskaudet ovat lyhyempiä jaksoja. Tällöin jatko-opiskelijan tulee tasapainotella useiden eri rahoituslähteiden välillä tulon hankkimiseksi, mikä puolestaan vaikeuttaa opintoihin keskittymistä. (Ritvanen 2012, 15–18; Hiltunen & Pasanen 2006, 43.)

3.3 Tiedeyhteisö tohtoriopintojen oppimisympäristönä

Yksilöllisten motivaatiotekijöiden lisäksi oppiminen tiedostetaan yhä enemmän sosiaalisessa kontaktissa tapahtuvaksi yhteisölliseksi toiminnaksi, jossa toimiva sosiaalinen vuorovaikutus rakentaa, tukee ja vahvistaa oppijan motivaatiota (Järvenoja, Kurki & Järvelä 2018, 141). Jatko-opinnoissa tiedeyhteisö toimii opintojen oppimisympäristönä ja kuuluminen tähän yhteisöön onkin tärkeä osa väitöskirjaprosessia (Pyhäلتö, Veikkala & Keskinen 2012). Tiedeyhteisössä on aina omat kulttuurinsa: eroja saattaa olla esimerkiksi opintojen ohjauksessa ja vertaisryhmään kuulumisen käytännöissä.

Tohtoriopintojen ohjauksella pyritään tukemaan opiskelijan oppimisprosessia tieteelliseksi asiantuntijaksi (Soini & Pyhäلتö 2008, 137–157). Jatkokoulutuksessa ohjaajan ja tohtorikoulutettavan suhde on hyvin erilainen kuin tavallinen opettaja–oppilas-suhde muilla koulutusasteilla, sillä tohtoriopinnoissa ohjaajalla on erittäin vastuullinen rooli tutkimustyön ohjauksen onnistumisesta sekä jatko-opiskeijan opastamisesta ja tukemisesta (Ritvanen 2012, 76). Jatko-opiskelijoiden ohjaus on motivaation kannalta merkittävä tekijä, sillä melkein puolet opiskelijoista on harkinnut opintojensa keskeyttämistä jossain vaiheessa opintojaan. Opiskelijoiden motivaation huomioon ottaminen onkin tärkeä osa onnistunutta ohjausta. Hyvällä ohjauksella jatko-opiskelijoiden motivaatiota voidaan tukea vähintään kahdella eri tavalla. Tohtorikoulutettavien ohjauksessa motivaatiota voidaan ylläpitää opiskelijoille tarjottavalla tuella sekä hyvällä ohjausryhmällä. Tämän lisäksi motivaatiota voidaan edistää auttamalla tohtorikoulutettavia tunnistamaan henkilökohtaisia motivaatiotekijöitään. (Lautamatti & Nummenmaa 2008, 107–125.)

Ohjauksen lisäksi oman tutkimusryhmän sekä muiden tohtorikoulutettavien kanssa pidettävät seminaarit muodostavat ohjauksen kannalta olennaisen yhteisön, joka luo pohjaa myös oman asiantuntijuuden kehittymiselle (Stubb, Pyhäلتö, Soini, Nummenmaa & Lonka 2010, 106–117). Tiedeyhteisöllä onkin tärkeä rooli opintoihin motivoitumisessa, koska tutkimusten mukaan ne tohtorikoulutettavat, jotka eivät kokeneet olevansa osa tiedeyhteisöä, suunnittelivat opintojensa keskeyttämistä muita useammin (Nummenmaa & Soini 2008, 49–68). Pelkkä kuuluminen tiedeyhteisöön ei kuitenkaan riitä tukemaan tohtorikoulutettavien motivaatiota, vaan tärkeää on myös osallisuuden laatu. Jatko-opiskelija voikin kokea itsensä osalliseksi tiedeyhteisöä myös negatiivisella tavalla, mikä taas voi lisätä kuormittavuutta. (Stubb, Pyhäلتö, Soini, Nummenmaa & Lonka 2010, 106–117.) Yliopistoyhteisöltä saatava

palaute ja vertaistuki on tärkeää myös kirjoitusprosessissa, sillä puutteellinen tuki lisää tohtoriopintojen keskeyttämisriskiä (Pyhältö & Soini 2008, 137–157).

4 Tutkimuskysymykset, aineisto ja menetelmät

Motivaatio on yksi merkittävimmistä oppimisen edellytyksistä ja vaikka opiskelumotivaatio jäljitetään usein yksilön henkilökohtaisiin ominaisuuksiin, voidaan opiskelijoiden motivaatiota tukea monella eri tavalla (Hakula, Karinen, Kauranne, Liinaharja, Mälkki, Paatero & Virtanen 2013, 67). Tohtorikoulutettavien kasvu tutkijoiksi ei tapahdu yksin, vaan siihen vaaditaan vuorovaikutusta ja tukea opiskeluympäristöstä. Jatko-opiskelijoiden kasvun tukemiseksi yliopistojen onkin tärkeää saada lisää tietoa jatko-opiskelijoiden motiiveista opintoihin hakeutumisessa sekä motivaation kokemuksista opinnoissa.

4.1 Tutkimuskysymykset

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää jatko-opiskelijoiden motivaatiota opintoihin hakeutumisen sekä opiskelumotivaation kokemisen kautta. Lisäksi tutkimuksessa otetaan huomioon oppimisympäristön vaikutukset jatko-opiskelijoiden opiskelumotivaatioon. Tutkimuksen tarkoituksena on vastata seuraaviin kysymyksiin:

1. Mitkä tekijät motivoivat jatko-opiskelijoita hakeutumaan tohtoriopintoihin?
2. Millaiseksi jatko-opiskelijat kokevat opiskelumotivaationsa tohtorikoulutuksessa?
3. Miten jatko-opintojen oppimisympäristö on yhteydessä koettuun opiskelumotivaatioon?

Tavoitteena on, että tämän tutkimuksen avulla saataisiin tohtorikoulutuksesta lisää tietoa, jotta yliopistoissa voitaisiin tulevaisuudessa tukea paremmin jatko-opintoihin hakeutumista sekä opiskelumotivaation kokemista.

4.2 Tutkimusaineisto

Tämän tutkimuksen aineistona käytetään valmista kyselyaineistoa. Aineisto on kerätty vuonna 2016 osana väitöskirjatutkimusta, jonka tarkoituksena oli tutkia jatko-opiskelijoiden sosiokulttuurisen taustan ja opiskelukokemuksen välistä yhteyttä. Aineistoa ei kuitenkaan hyödynnetty alkuperäisessä tarkoituksessaan, mutta sitä on käytetty kahdessa muussa julkaisussa ennen tätä opinnäytettä (ks. Nori & Haltia 2019; Nori, Peura & Jauhiainen 2020).

Aineisto on kerätty sähköisellä kyselylomakkeella (LIITE 1). Kyselylomake sisälsi pääosin Likert-asteikollisia kysymyspatteristoja, monivalintakysymyksiä sekä avoimia kysymyksiä. Lomakkeen seitsemänkymmentä kysymystä on jaettu seitsemään osioon, joita ovat: perustiedot, elämäntilanne, vanhempien koulutus ja ammatti, lapsuudenkoti, tohtoriopintoja

edeltävät opinnot, tohtoriopintoihin hakeutuminen ja kokemus tohtoriopinnoissa menestymisestä. Tässä tutkimuksessa hyödynnetään opiskelijoiden taustaa kuvaavia osioita (perustiedot, elämäntilanne), hakeutumisen motiiveja mittaavaa osiota (tohtoriopintoihin hakeutuminen), opiskelumotivaatiota mittaavaa osiota (kokemus tohtoriopinnoissa menestymisestä) sekä ohjausta ja sosiaalisia suhteita mittaavaa osiota (ohjaus, tuki ja hyödylliset sosiaaliset verkostot).

Kyselyyn valittiin eri tieteenalojen edustajia kahdeksasta monialaisesta suomalaisesta yliopistosta: Aalto-yliopistosta sekä Itä-Suomen, Helsingin, Jyväskylän, Oulun, Lapin Tampereen ja Turun yliopistoista. Näissä yliopistoissa opiskelee yhteensä yli 15 000 jatko-opiskelijaa. Kyselyyn vastasi 1694 jatko-opiskelijaa, mikä on reilut kymmenen prosenttia koko kohdejoukosta. Taulukosta 1. nähdään, miten vastaajat jakautuivat yliopistoittain. Prosentuaalisesti eniten vastaajia oli Helsingin ja Turun yliopistoista, vähiten Lapin yliopistosta sekä Aalto-yliopistosta.

Taulukko 1. Jatko-opiskelijoiden jakauma yliopistoittain

Vastaajat yliopistoittain		
	Lukumäärä	Prosenttiosuus
Helsingin yliopisto	461	27,2
Turun yliopisto	323	19,1
Jyväskylän yliopisto	272	16,1
Itä-Suomen yliopisto	233	13,8
Oulun yliopisto	164	9,7
Tampereen yliopisto	142	8,4
Lapin yliopisto	54	3,2
Aalto-yliopisto	44	2,6
Tieto puuttuu	1	0,1
Yhteensä	1694	100,0

Tieteenaloittain vastaajia löytyi kattavasti yli yhdeksältä eri tieteenalalta. Eniten vastaajia oli lääke- ja terveystieteistä (22 %, n = 375) sekä humanistista tieteistä (20 %, n = 344). Muiden tieteenalojen edustus jakautui seuraavasti: yhteiskuntatieteet 17 % (n = 291), luonnontieteet 13 % (n = 213), kasvatustieteet 10 % (n = 176), tekniikka 4 % (n = 67), maa- ja metsätaloustieteet 0,9 % (n = 15), jokin muu tieteenala 6 % (n = 109).

Vastaajien syntymävuodet vaihtelivat vuosien 1949–1994 välillä, eli vastaajia löytyi laajasti eri ikäluokista. Vuosikymmenittäin vertailtaessa huomataan kuitenkin, että yli puolet (50,7 %)

vastaajista oli syntynyt 80-luvulla, eli oli vastaushetkellä 26–36-vuotiaita. Vastaajista 69,5 % (n = 1180) oli naisia, 30 % (n = 507 miehiä) ja 0,5 % (n = 7) muunsukupuolisia tai vastaajan sukupuoli ei ollut tiedossa

4.3 Aineiston analyysi

Tässä tutkimuksessa aineistoa analysoidaan määrällisiä menetelmiä käyttäen. Aineiston analysointi suoritetaan SPSS-ohjelmalla, hyödyntäen sekä kuvailevia että tilastollisia menetelmiä. Tilastolliset menetelmät sopivat tilanteisiin, joissa halutaan tutkia esimerkiksi ryhmien välisiä yhteyksiä ja riippuvuuksia sekä ilmiöiden esiintymistä. Käytettävät analysointimenetelmät ovat valikoituneet aineiston ja tutkimuskysymysten perusteella. Tässä tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita erilaisten havaintojen esiintymisestä ja muuttujien välisistä yhteyksistä.

4.3.1 Faktorianalyysi

Faktorianalyysi sopii hyvin tutkimuskysymyksiin, joissa tarkoituksena on alkuperäisten muuttujien tiivistäminen ja järjestäminen paremmin tulkittavaan muotoon. Faktorianalyysi perustuu muuttujien välisiin korrelaatioihin, eli toisin sanoen muuttujien välillä vallitseviin riippuvuuksiin. Tutkimuksessa käytettävä teoria on tärkeässä roolissa tässä analyysimenetelmässä, koska faktorianalyysin tavoitteena on testata myös muuttujien taustalla vaikuttavaa teoreettista mallia. (Tähtinen, Laakkonen & Broberg 2020, 213–214.) Tämä tutkimus sisältää paljon määrällisiä muuttujia ja väittämiä, minkä takia faktorianalyysi on yksi tutkimuksen tärkeimmistä käytetyistä testeistä ja sitä hyödynnetään osana kaikkia tutkimuskysymyksiä.

Tilastollisten menetelmien käyttö ja soveltaminen edellyttää usein monien perussääntöjen ja kriteerien noudattamista. Faktorianalyysin toteuttamiseksi analysoitavan aineiston tulee olla riittävän suuri ja tutkittavien muuttujien numeerisia jatkuvia muuttujia. Faktorianalyysin peruseriaatteisiin kuuluu myös oletus tutkittavien muuttujien normaalijakaumasta, lisäksi muuttujien arvojen välillä ei saa olla merkittäviä poikkeamia. (Tähtinen, Laakkonen & Broberg 2020, 1–57, 213–214.) Tutkimukseen oli vastannut 1694 jatko-opiskelijaa, joten aineisto on tarpeeksi suuri faktorianalyysin suorittamiseksi. Kysymyksiin oli vastattu Likert-asteikolla, joten myös vaatimus muuttujien jatkuvuudesta täyttyi.

Ennen faktorianalyysin tekemistä käytettävillä väittämille (Liite 1. kyselylomake; kysymykset 39, 57, 60 ja 62) suoritettiin myös normaalijakaumatesti, jonka kuvailevan tilastitiikan mukaan

väittämät olivat pääosin riittävän normaalisti jakautuneita (vinous- ja huipukkuusarvot pääosin +1 ja -1 välillä; pieni ylitys sallittiin, koska kaikki arvot pysyivät kuitenkin -2 + 2 välillä) testin suorittamiseksi.

4.3.2 Khiin nelilö -testi ja Pearsonin korrelaatiokerroin

Kasvatustieteellisessä tilastollisessa tutkimuksessa ollaan usein kiinnostuneita eri tekijöiden välisistä yhteyksistä (Tähtinen, Laakkonen & Broberg 2020, 165). Myös tämän tutkimuksen tutkimuskysymyksiin pyritään vastaamaan analysoimalla eri muuttujien välisiä yhteyksiä. Tutkittavien muuttujien välisessä analysoinnissa käytettävät analysointitavat valitaan muuttujien mitta-asteikon sekä jakaumatietojen perusteella. Tässä tutkimuksessa käytän muuttujien välisten riippuvuuksien analysointiin kahta erilaista testiä: Khiin nelilö -testiä ja Pearsonin tulomomenttikorrelaatiokerrointa.

Khiin nelilö -testiä käytetään, kun halutaan analysoida useampaa kategorista muuttujaa etsittäessä vastausta siihen, onko näiden muuttujien välillä tilastollista yhteyttä vai ei. Testin tulokinnan kannalta oleellisia ovat havaitut ja teoreettiset solufrekvenssit, joiden välisen eron tilastollisesta merkitsevyydestä ollaan kiinnostuneita. Khiin nelilö -testillä on omat käyttöehtonsa ja lähtökohtana testin käytölle on määritelty seuraavat kriteerit: 1) teoreettiset solufrekvenssit voivat olla alle 5 enintään 20 prosentissa soluista, ja 2) pienin sallittu arvo teoreettiselle solufrekvenssille on 1. Khiin nelilö -testin p-arvo kertoo muuttujien välisestä tilastollisesta merkitsevyydestä. P-arvon avulla ei pystytä tekemään päätelmiä tutkittavien muuttujien yhteyden voimakkuudesta, joten testissä on hyvä käyttää myös efektikokoa mittaavia Cramérin V- tai kontingenssikertoimen C-suuretta. P-arvon raja-arvona on käyttäytymistieteissä käytetty yleisesti 0,05, jolloin tätä pienemmät arvot ovat tilastollisesti merkitseviä. Cramérin V:n arvot sijoittuvat puolestaan 0,00–1,00 välille; arvon jäädessä lähelle nollaa muuttujien väliltä ei löydy yhteyttä, V-arvon ollessa 0,10 muuttujien väliltä löytyy yhteys, joka on voimakkuudeltaan heikko ja arvon ylittäessä 0,50 yhteys on puolestaan voimakas. (Tähtinen, Laakkonen & Broberg 2020, 167–168.)

Tässä tutkimuksessa Khiin nelilö -testiä käytettiin toisessa tutkimuskysymyksessä, jossa selvitettiin, millaiseksi jatko-opiskelijat kokevat opiskelumotivaationsa tohtorikoulutuksessa? Ennen analyysiä tarkistettiin, että muuttujat täyttävät tarvittavat käyttöehdot. Käyttöehdot täyttyivät, koska kaikki käytettävät muuttujat olivat luokka-asteikollisia, teoreettiset solufrekvenssit eivät olleet alle viisi ja pienin arvo ylitti yhden. Tämän tutkimuksen Khiin

neliö- testien raportoinnissa käytetään khiin neliö -arvoa, tilastollista merkitsevyyttä mittaavaa p-arvoa ja riippuvuuden voimakkuutta kartoittavaa Cramerin V:tä.

Toisena muuttujien välisten riippuvuuksien analysointitapana käytettiin Pearsonin tulomomenttikorrelaatiokerrointa, joka on yleisesti käytetyin korrelaatiokerroin kuvailemaan kahden muuttujan yhteyttä. Pearsonin tulomomenttikorrelaatiokertoimen avulla pystytään ilmoittamaan kahden muuttujan lineaarisen yhteyden voimakkuus. Tähän korrelaatiokertoimeen liittyy muutamia käyttöehtoja: muuttujien tulee olla jatkuvia ja jakautuneita riittävän normaalisti sekä havaintojen määrän tulisi ylittää 100. (Tähtinen, Laakkonen & Broberg 2020, 183–189.)

Korrelaatioiden tulkitsemiseksi käytetään usein tiettyjä raja-arvoja. selkeää on, että +/- 1 lähelle osuvat korrelaatiokertoimet osoittavat muuttujien välillä olemassa olevan yhteyden. Mikäli arvo on nolla, ei korrelaatiota tutkittavien muuttujien välillä ole ollenkaan. Nollan ja yhden välisiä korrelaatiokertoimia voidaan puolestaan tulkita esimerkiksi seuraavasti $r < 0,30$ = heikko korrelaatio, $0,70 > r > 0,30$ = kohtalainen korrelaatio ja $r > 0,70$ = voimakas korrelaatio. (Tähtinen, Laakkonen & Broberg 2020, 183–189.)

Tässä tutkimuksessa Pearsonin korrelaatiokerrointa hyödynnetään toisessa ja kolmannessa tutkimuskysymyksessä, joissa tarkoituksena on selvittää useamman Likert-asteikollisen muuttujan yhteyttä. Ennen analysointia tarkistettiin, että käytettävät muuttujat täyttävät tarvittavat käyttöehdot jatkuvuudesta, normaalisuudesta ja havaintojen määrästä. Kaikki käytettävät väittämät ovat Likert-asteikollisia sekä jakautuneet vinouden ja huipukkuuden mukaan normaalisti (-1 ja +1 välillä). Tulosten tulkinnassa hyödynnän edellä esiteltyjä korrelaatiokertoimien yleisesti käytettyjä raja-arvoja.

5 Tulokset

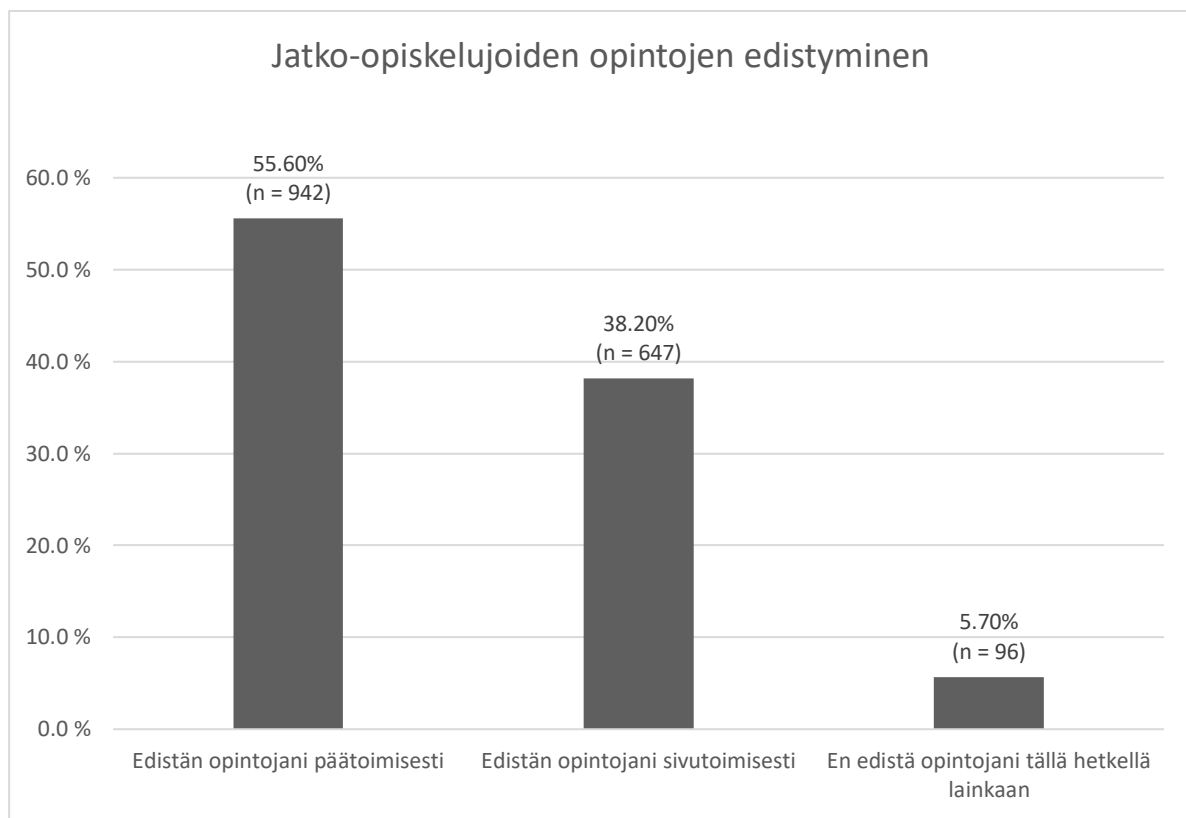
5.1 Jatko-opiskelijoiden työtilanne

Tässä tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita jatko-opiskelijoista, heidän motivaatiostaan ja siihen vaikuttavista tekijöistä. Kuten motivaatiota käsittelevissä kappaleissa todettiin, yksilön elämäntilanteelliset tekijät vaikuttavat motivaation kokemiseen (Sainio 2010).

Ensimmäiseksi tutkimuksessa kartoitettiin jatko-opiskelijoiden elämäntilannetta eli jatko-opintojen luonnetta (pää-/sivutoimisuus) sekä työtilannetta ja taloutta. Seuraavaksi esitetään tulokset kuvailevia menetelmiä hyödyntäen.

Kuviossa 1 on esitetty pylväsdigrammeihin, kuinka suuri osa vastanneista teki väitöskirjaansa päätoimisesti, kuinka moni sivutoimisesti ja kuinka monella jatko-opinnot olivat ”jäissä”.

Suurin osa jatko-opiskelijoista (55,6 %) edisti opintojaan päätoimisesti, sivutoimisesti opintojaan edisti puolestaan 38,2 % ja 5,7 % ei edistänyt opintojaan lainkaan (Kuva 1).

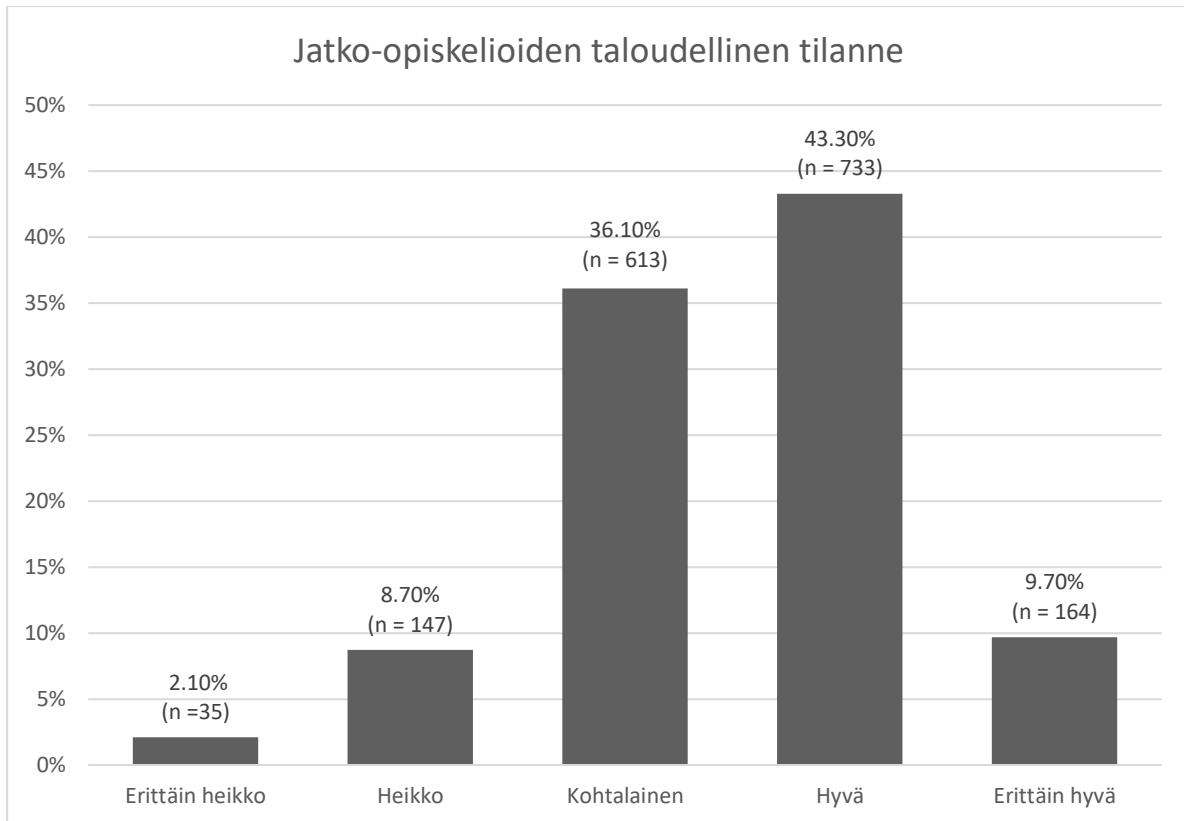

Kuva 1. Jatko-opiskelijoiden opintojen edistymisen jakauma

Jatko-opiskelijoista 37 % (n = 633) kertoi työskentelevänsä yliopiston palveluksessa, 19 % (n = 320) apurahalla, 16 % (n = 268) julkisella sektorilla ja 7,5 % (n = 124) yksityisellä sektorilla. Puolestaan 6 % (n = 100) vastaajista kertoi olevansa työttömänä ja 2 % (n = 33/37) perhevapaalla tai eläkkeellä.

Päätoimisten väitöskirjantekijöiden joukko muodostui suurimmilta osin apurahalla ja yliopiston palveluksessa työskentelevistä. Apurahalla työskentelevistä 95 % edisti opintojaan päätoimisesti ja yliopiston palveluksessa työskentelevistä puolestaan päätoimisesti opintojaan edistäviä oli 74 %. Vähiten päätoimisesti väitöskirjaansa edistäviä (alle 10 %) löytyi muun työnantajan palveluksessa olevien jatko-opiskelijoiden keskuudesta. Yksityisellä tai julkisella sektorilla työskentelevien keskuudesta neljää viidestä edistikin jatko-opintojaan sivutoimisesti. Jossakin muussa työtilanteessa olevista, eläkeläisistä ja työttömistä jatko-opiskelijoista vähintään 40 % edisti opintojaan päätoimisesti ja yhtä suuri osa sivutoimisesti. Perhevapaalla jatko-opintoja edistettiin selvästi vähiten, vain noin viidennes teki väitöskirjaa, mikä on tietysti ymmärrettävää. Yhteenvetona jatko-opiskelijoiden työtilanteesta voidaan sanoa, että suurin osa jatko-opiskelijoista työskentelee joko yliopiston palveluksessa tai apurahalla, jolloin myös opintoja edistetään selvästi useammin päätoimisesti, kuin muissa työtilanteissa.

Vaikka suurin osa vastaajista kertoi olevansa työsuhhteessa, hajoaa jatko-opiskelijoiden taloudellinen tilanne hyvin paljon toisistaan. Tohtoriopiskelijoiden keskiarvotulo oli kuukaudessa 2758 € ja tulot vaihtelivat aina nollasta 31 000 euroon. Jatko-opiskelijat itse kokivat taloudellisen tilanteensa useimmiten kohtalaiseksi tai hyväksi (Kuva 2).

Kuva 2. Jatko-opiskelijoiden kokemus omasta taloudellisesta tilanteesta

Taloudellisen tilanteen kokeminen vaihteli kuitenkin merkittävästi työtilanteen mukaan. Yksityisellä sektorilla sekä sektoritutkimuslaitoksella työskentelevät ja perhevapaalla tai eläkkeellä olevat jatko-opiskelijat kokivat taloudellisen tilanteensa työtilanteittain vertailtaessa parhaaksi, kun heistä useampi kuin kolme viidestä ilmoitti kokevansa taloudellisen tilanteensa hyväksi tai erittäin hyväksi. Yliopiston palveluksessa työskentelevistä taloudellisen tilanteensa hyväksi tai erittäin hyväksi koki puolestaan hieman yli puolet ja apurahalla työskentelevistä vain 44 %. Kuten voidaan olettaa, heikoimmassa taloudellisessa asemassa olivat työttömät jatko-opiskelijat, joista vain 12 % koki taloudellisen tilanteensa hyväksi tai erittäin hyväksi.

5.2 Jatko-opintoihin vetävät monet eri tekijät

Ensimmäisen tutkimuskysymyksen tarkoituksena on selvittää, mitkä tekijät ovat motivoineet jatko-opiskelijoita hakeutumaan opintojensa pariin. Jatko-opintoihin vetäviä tekijöitä on mitattu kyselylomakkeen (Liite 1) kohdassa 39. ”Arvioi missä määrin seuraavat asiat motivoivat sinua hakeutumaan tohtoriopintoihin” 26 erilaisella Likert-asteikollisella (1=ei lainkaan – 5=paljon) väittämällä. Vielä ennen varsinaiseen analyysiin siirtymistä lomakkeen kysymyksen väittämät tarkastettiin tutkimuksessa käytettävän teorian pohjalta, jolloin huomattiin, että yksi väittämä (39_10) ”Sain hyvän arvosanan lopputyöstäni”, ei liittynyt loogisesti jatko-opintoihin hakeutumista kuvaaviin motivaatiotekijöihin ja se jätettiin kokonaan pois analyysistä.

Jatko-opiskelijoiden hakumotiivien analysointi suoritettiin siis faktorianalyysillä 25 motivaatiiväittämästä. Ensimmäiseksi tutkittiin, oliko muuttujien välillä faktorianalyysin toteuttamiseen vaadittava korrelaatio. Korrelaatiota tutkittiin KMO-indeksillä, jonka tulokseksi saatiin 0,801 ja Bartlettin testillä, jonka merkitsevyys oli $< 0,001$. Testien perusteella muuttujien välillä oli siis riittävä korrelaatio faktorianalyysin tekemiseen. Ennen faktorien muodostamista tarkistettiin väittämien kommunaliteetti, joka asettui kaikissa väittämissä välille 0,491–0,782, ja ylitti näin kommunaliteetin vähimmäisarvon 0.3.

Väittämille suoritettu faktorianalyysi tarjosi seitsemän faktorin ratkaisua (Liite 2). Kaikkien seitsemän faktorin ominaisarvo ylitti yhden ja jokaisen selitysosuus oli yli 5 %. Seitsemällä faktorilla faktorien yhteenlasketuksi selitysasteeksi eli kokonais selitysasteeksi saatiin 65,9 %. Faktorianalyysin tuloksen ja analyysin taustalla vallitsevan teorian perusteella väittämistä muodostettiin seitsemän hakumotiiveja kuvaavaa summamuuttujaa. Taulukossa 2 (s. 26–27) on esitelty nimetyt summamuuttujat sekä niitä kuvaavat tunnusluvut.

Taulukko 2. Jatko-opiskelijoiden hakumotivaatiota kuvaavat faktorit

Faktorin nimi	Väittämät	Ominaisuus- arvo	Selitys- osuus	Cronba- chin alfa	Keski- arvo	Keski- hajonta	Vinous	Huipuk- kuus
1. Arvostuksen ja palkkioiden saaminen	17. Halusin hankkia arvostetun tutkinnon							
	18. Halusin saavuttaa korkean yhteiskunnallisen aseman							
	21. Halusin näyttää muille, että pystyn suorittamaan tutkinnon							
	19. Halusin saada valmistumisen myötä hyvää palkkaa	4.892	19.569	0.790	2.3107	.903	.457	-.519
	20. Halusin täyttää vanhempieni ja/tai sukulaisten odotukset							
2. Tohtoriopiskelu osana identiteettiä	13.Tohtoriopintojen aloittaminen sopi elämäntilanteeseeni							
	14.Tohtoriopiskelu sopii elämäntapaani	3.867	15.343	0.798	3.840	.906	-.718	.058
	15.Tohtoriopiskelu sopii luonteelleni/persoonalleni							
	16.Tohtoriopiskelu oli luonteva jatko aiemmille opinnoilleni.							
3. Turvallisuuden tunteen saavuttaminen	22. Halusin lisää aikaa urasuunnitelmien tekemiseen							
	23. Halusin välttää työttömyyden	2.106	8.425	0.811	2.054	1.133	.899	-.286
	24. Jatko-opiskelu tarjosi taloudellisen turvan tuleviksi vuosiksi							
4. Mielenkiinto tutkimuksen tekemiseen	1. Tunsin intohimoa tutkimuksen tekemistä kohtaan							
	2. Halusin tehdä tutkimusta tietyistä aiheista							
	25. Halusin tutkimuksellani edistää minulle tärkeitä arvoja ja ideaaleja	1.699	6.796	0.739	3.791	.841	-.551	-.200
	26. Halusin tutkimuksellani osallistua yhteiskunnan kehittämiseen							
5. Sosiaalinen paine ja ulkoiset vaatimukset	7.Tohtoritutkinnon suorittaminen oli välttämätöntä säilyttääkseni työn							
	8.Työnanataja kannusti minua suorittamaan tutkinnon	1.549	6.197	0.718	1.830	.965	1.104	.341
	9.Koin sosiaalista painetta tutkinnon suorittamiseen							

6. Pätevyys- saavuttaminen	3. Halusin saavuttaa tiedeyhteisön jäsenyyden							
	4. Halusin tutkijan ammatin							
	6. Tohtoritutkinnon suorittaminen oli välttämätöntä päästäkseni haluamiini tehtäviin	1.221	4.885	0.614	2.926	.972	.008	-.613
7. Itsensä kehittäminen	5. Halusin kehittää ammattipätevyttäni							
	11. Halusin kehittää itseäni	1.173	4.692	0.728	4.160	.788	-1.056	1.001
	12. Halusin haastaa itseäni älyllisesti							

Faktorianalyysin perusteella hakumotivaatiota kuvaavat faktorit nimettiin sisältönsä mukaisesti 1. Arvostuksen ja palkkioiden saaminen, 2. Tohtoriopiskelu osana identiteettiä, 3. Turvallisuuden tunteen saavuttaminen, 4. Mielenkiinto tutkimuksen tekemiseen, 5. Sosiaalinen paine ja ulkoiset vaatimukset, 6. Pätevyys saavuttaminen sekä 7. Itsensä kehittäminen. Faktorien luotettavuus tarkistettiin reliabiliteettianalyysin avulla. Jokaisessa faktorissa Cronbachin alfa oli riittävän korkea ($>0,60$), eikä väittämien poistaminen nostaisi sitä merkittävästi yhdessäkään analyysissä mukana olevassa faktorissa. Summamuuttujien vinous- ja huipukkuusarvoista (Taulukko 1) näemme, kuinka normaalisti faktorit ovat jakautuneet. Arvot sijoituivat pääosin -1 ja +1 välille, joskin kahden faktorin kohdalla (7. ja 5.) huomattiin pieniä ylityksiä toivotusta normaalisuusravosta.

Ensimmäinen hakumotivaatiotekijä ”Arvostuksen ja palkkioiden saaminen”, kuvaa ulkoisia motivaatiotekijöitä, kuten hyvää palkkaa ja muilta saatavaa arvostusta. Summamuuttuja sisältää viisi väittämää ja keskiarvovertailun perusteella ($k_a = 2.317$) se sijoittuu keskivälille jatko-opintoihin vetävissä motivaatiotekijöissä. Toinen hakumotivaatiota kuvaava tekijä ”Tohtoriopiskelu osana identiteettiä” kuvastaa yksilön identiteettiä ja elämäntapaan liittyviä tekijöitä. Tekijä sisältää neljä väittämää ja on keskiarvovertailun ($k_a = 3.840$) toiseksi tärkein jatko-opintoihin vetävä tekijä.

Kolmas tekijä ”Turvallisuuden tunteen saavuttaminen” sisältää kolme väittämää, jotka liittyvät turvallisuutta luoviin ulkoisen motivaation tekijöihin, kuten työttömyyden välttämiseen sekä taloudellisen turvan saavuttamiseen. Keskiarvovertailun ($k_a = 2.054$) mukaan turvallisuuden tarve hakumotiivina näyttää tärkeysjärjestyksessä toiseksi matalimpana kaikista hakumotiiveista, tässä väittämässä esiintyy myös väittämistä suurin keskihajonta ($k_h = 1.133$). Neljäs tekijä ”Mielenkiinto tutkimuksen tekemiseen” kuvastaa yksilön sisältä kumpuavia hakumotiiveja, kuten intohimoa jatko-opiskelua ja tutkimuksen

tekemistä kohtaan. Tässä neljä väittämää sisältävässä faktorissa jatko-opiskelu nähdään itsessään tavoittelemisen arvoisena eikä välineenä muihin päämääriin. Edellisen faktorin tavoin tämä faktori on keskiarvovertailun mukaan ($ka = 3.791$) yksi tärkeimmistä tekijöistä jatko-opintoihin hakeutumisessa.

Viides hakumotivaatiota kuvaava faktori ”Sosiaalinen paine ja ulkoiset vaatimukset” sisältää kolme väittämää, joissa kuvataan yksilön ulkopuolelta, esimerkiksi työnantajalta, tulevaa sosiaalista painetta jatko-opintojen suorittamiseen. Keskiarvovertailun mukaan sosiaalinen paine ja ulkoiset vaatimukset ($ka = 1.830$) motivoivat opiskelijoita kaikista tekijöistä vähiten hakeutumaan tohtoriopintojen pariin.

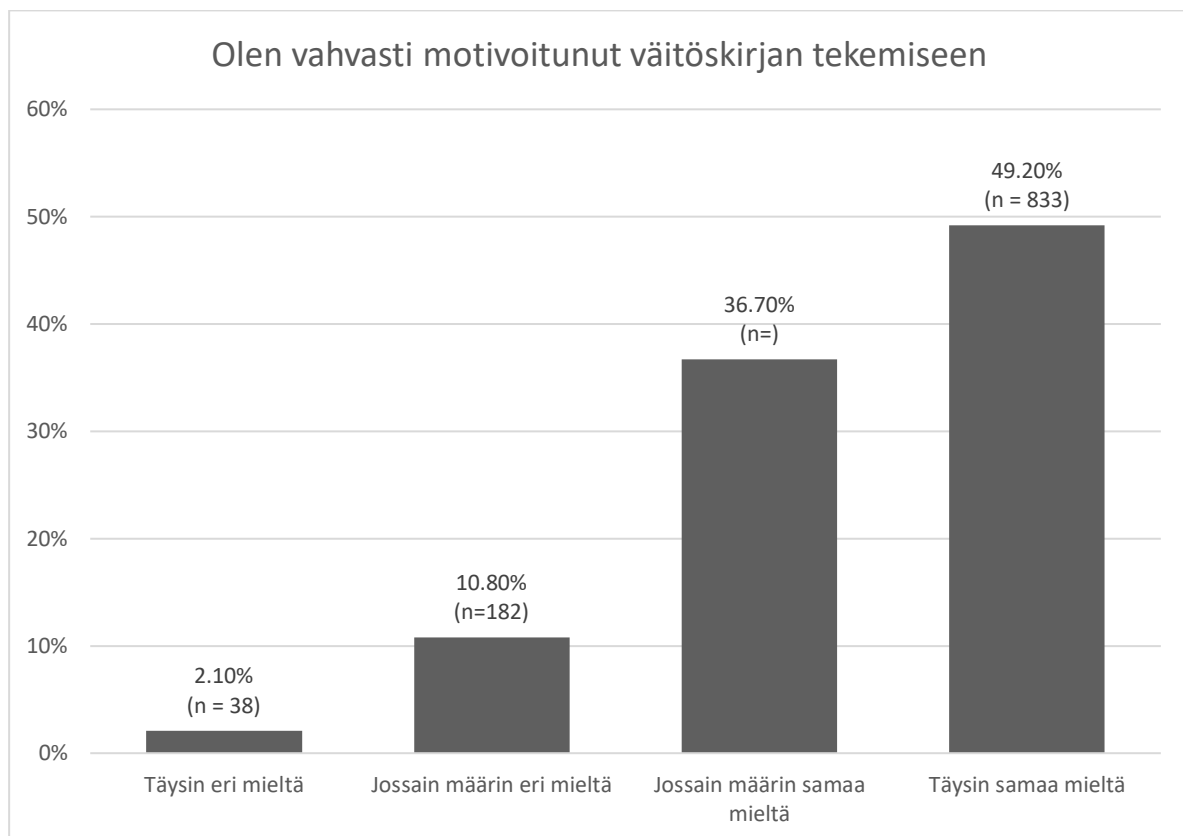
Faktoreista kuudes, ”Pätevyyden saavuttaminen”, sisältää kolme väittämää. Tässä faktorissa jatko-opintoihin hakeudutaan tietyn pätevyyden tai ryhmän jäsenyyden saavuttamiseksi. Keskiarvovertailun mukaan ($ka = 2.926$) pätevyyden saavuttamisen koetaan motivoivan hakeutumaan jatko-opintoihin jonkin verran. Seitsemäs faktori ”Itsensä kehittäminen” koettiin puolestaan tärkeimmäksi ($ka = 4.1595$) hakumotiiviksi jatko-opintoihin tähdätessä. Faktori sisältää kolme väittämää ja se kuvastaa yksilön sisältä kumpuavaa motivaatiota, jonka päämääränä on kehittää itseä ja omaa ammattipätevyyttä.

5.3 Jatko-opiskelijoiden motivaatio väitöskirjaprosessissa

Jatko-opiskelijat arvioivat omaa motivaatiotaan väitöskirjaprosessissa kyselylomakkeen väittämän (62_2) ”Olen vahvasti motivoitunut väitöskirjan tekemiseen” avulla, johon vastattiin asteikolla 1–4 (1 = Täysin samaa mieltä, 4 = Täysin eri mieltä).

Analysointivaiheessa muuttuja käännettiin, jotta suurempi keskiarvo kuvastaisi korkeampaa motivaatiota (1 = Täysin eri mieltä, 2 = Jossain määrin eri mieltä, 3 = Jossain määrin samaa mieltä, 4 = Täysin samaa mieltä).

Jatko-opiskelijat (n = 1675) arvioivat motivaatiotaan väitöskirjaprosessissa seuraavasti (Kuva 3): jatko-opiskelijoista 2,2 % oli täysin eri mieltä siitä, että on vahvasti motivoitunut väitöskirjan tekemiseen, puolestaan 10,8 % jossain määrin eri mieltä, 36,7 % jossain määrin samaa mieltä ja 49,2 % (ka =3.343, kh =.761) täysin samaa mieltä.

Kuva 3. Jatko-opiskelijoiden kokemus motivaatiosta väitöskirjan tekemistä kohtaan

Väittämän keskiarvoa ja vastausjakaumia tarkastellessa huomataan, että jatko-opiskelijoiden motivaatio väitöskirjan tekemiseen on keskimäärin korkealla tasolla (ka=3.343) ja yhteensä 87 % jatko-opiskelijoista ovatkin jossain määrin tai täysin samaa mieltä siitä, että he ovat vahvasti motivoituneita väitöskirjan tekemiseen.

5.3.1 Apurahalla puurtavat motivoituneimpia väitöskirjaprosessissa

Jatko-opiskelijoiden elämäntilanteita tarkasteltiin tulokappaleen ensimmäisessä osiossa. Seuraavaksi tarkoituksena on selvittää, miten nämä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät ovat yhteydessä motivaation kokemiseen väitöskirjaprosessissa. Yhteyttä tutkittiin edellisessä kappaleessa esitellyn väittämän ”Olen vahvasti motivoitunut väitöskirjan tekemiseen”, sekä kolmen elämäntilannetta kuvaavan muuttujan avulla.

Aikaisemmin esitelty neliluokkainen motivaatiöväittäjä (”Olen vahvasti motivoitunut väitöskirjan tekemiseen”) muutettiin analyysia varten kaksiluokkaiseksi. Muuttujat koodattiin uudelleen seuraavasti: vanhat luokat 1 = Täysin eri mieltä sekä 2 = Jossain määrin eri mieltä muutettiin yhdeksi luokaksi 1 = Eri mieltä (n = 220) ja luokat 3 = Jossain määrin samaa mieltä sekä 4 = Täysin samaa mieltä saivat uudeksi arvokseen 2 = Samaa mieltä (n = 1455). Elämäntilanteen ja opiskelumotivaation välistä yhteyttä tutkittaessa käytettäväksi testiksi valikoitui Khiin neliö -testi. Seuraavaksi tarkastellaan, miten jatko-opiskelijan työ- ja taloudellinen tilanne ovat yhteydessä motivaation kokemiseen.

Kuten jatko-opiskelijan elämäntilannetta kuvaavassa luvussa (s.22–23) todettiin, jatko-opiskelijoiden työtilanne vaihtelee laajasti. Motivaation ja työtilanteen yhteyttä tutkittiin Khiin nelilö -testillä ja tuloksen mukaan jatko-opiskelijoiden (n = 1668) työtilanne on tilastollisesti merkitsevässä yhteydessä koettuun motivaatioon väitöskirjan tekemistä kohtaan ($\chi^2(8) = 16.715$; $p=0.033$; $V=0.100$).

Taulukko 3. Työtilanteen yhteys motivaatioon väitöskirjan tekemisessä

Mikä seuraavista vaihtoehtoista kuvaa parhaiten nykyistä työtilannettasi?	Olen vahvasti motivoitunut väitöskirjan tekemiseen	Lukumäärä	%
Työskentelen yliopiston palveluksessa	Eri mieltä	80	12,8 %
	Samaa mieltä	547	87,2 %
Työskentelen sektoritutkimuslaitoksessa	Eri mieltä	4	16,7 %
	Samaa mieltä	20	83,3 %
Muun työnantajan palveluksessa julkisella sektorilla	Eri mieltä	34	12,8 %
	Samaa mieltä	231	87,2 %
Muun työnantajan palveluksessa yksityisellä sektorilla	Eri mieltä	20	16,5 %
	Samaa mieltä	101	83,5 %
Työskentelen apurahalla	Eri mieltä	29	9,2 %
	Samaa mieltä	286	90,8 %
Työtön	Eri mieltä	24	24,0 %
	Samaa mieltä	76	76,0 %
Perhevapaalla	Eri mieltä	3	9,1 %
	Samaa mieltä	30	90,9 %
Eläkkeellä	Eri mieltä	5	13,5 %
	Samaa mieltä	32	86,5 %
Jokin muu	Eri mieltä	20	13,7 %
	Samaa mieltä	126	86,3 %
Yhteensä		1668	

$$\chi^2(8) = 16.715; p = 0.033; V = 0.100$$

Motivoituneimmat väitöskirjantekijät löytyivät siis apurahalla työskentelevien (n = 286) ja perhevapaalla olevien (n = 30) keskuudesta, joista yli 90 % koki vahvaa motivaatiota väitöskirjan tekemistä kohtaan (Taulukko 3). Tämä on hieman yllättävää, sillä näihin ryhmiin kuuluvat ovat usein löyhemmin kiinnittyneet akateemiseen yhteisöön kuin esimerkiksi tutkijakoulun palkkapaikoilla toimivat. Yksi selitys erityisesti apurahalla toimivien hyvään motivaatioon voisi olla se, että heidän ei tarvitse osallistua samalla lailla yliopiston opetus- ja muihin tehtäviin kuin yliopiston palkkalistoilla olevat. Näin ollen he voivat keskittyä pääasiassa väitöskirjansa edistämiseen. Kuitenkin myös kaikissa muissakin työtilanteissa olevista jatko-opiskelijoista selvästi yli 80 % koki vahvaa motivaatiota väitöskirjan tekemiseen. Ainoan poikkeuksen tähän teki työttömien jatko-opiskelijoiden ryhmä.

Työttömistä jatko-opiskelijoista miltei viidennes (n =24) kertoi, ettei ole motivoitunut väitöskirjan tekemistä kohtaan. Tämä on yli kymmenen prosenttiyksikköä enemmän kuin muissa ryhmissä. Tulos on hyvin odotettu eikä yllättävä, sillä ilman työtä ja toimeentuloa on vaikea motivoitua väitöskirjan kaltaiseen pitkäjänteiseen ja vaativaan tehtävään.

5.3.2 Motivaatio ei määriy taloudellisen tilanteen perusteella

Työtilanteen lisäksi olen kiinnostunut siitä, onko jatko-opiskelijoiden taloudellinen tilanne yhteydessä koettuun motivaatioon väitöskirjaprosessissa. Khiin neliö -testin tuloksen mukaan jatko-opiskelijoiden (n = 1674) taloudellinen tilanne ei ollut yhteydessä jatko-opinnoissa koettuun motivaatioon ($\chi^2(4) = 7.437$; $p = 0.115$; $V=0.067$). Alla olevassa taulukossa 5. on esitelty motivaatiota ja taloudellista tilannetta kuvaavat tunnusluvut. Jatko-opiskelijoista noin 80 % koki olevansa vahvasti motivoitunut väitöskirjan tekemiseen riippumatta taloudellisesta tilanteesta.

Taulukko 4. Motivaatio ja taloudellinen tilanne

Millaiseksi arvioit kotitaloutesi taloudellisen tilanteen tällä hetkellä?	Olen vahvasti motivoitunut väitöskirjan tekemiseen	Lukumäärä	%
Erittäin heikko	Eri mieltä	7	20,6 %
	Samaa mieltä	27	79,4 %
Heikko	Eri mieltä	23	15,8 %
	Samaa mieltä	123	84,2 %
Kohtalainen	Eri mieltä	78	13,0 %
	Samaa mieltä	524	87,0 %
Hyvä	Eri mieltä	83	11,4 %
	Samaa mieltä	645	88,6 %
Erittäin hyvä	Eri mieltä	29	17,7 %
	Samaa mieltä	135	82,3 %
Yhteensä		220	

$\chi^2(4) = 7.437$; $p = 0.115$; $V=0.067$.

Vaikka tilastollisesti merkitsevää yhteyttä ei löytynyt, prosenttijakaumaa tarkastellessa (Taulukko 4.) voimme huomata, että tuloluokkien ääripäistä löytyy eniten jatko-opiskelijoita jotka kokevat motivaationsa heikoksi. Tulos ei ole yllättävä, koska erittäin heikossa taloustilanteessa olevat voivat kokea esimerkiksi stressiä, joka vaikuttaa myös motivaation kokemiseen. Puolestaan erittäin hyvässä taloudellisessa tilanteessa olevat väitöskirjan tekijät työskentelevät luultavasti päätoimisesti ja tekevät väitöskirjaa muun työn ohella sivutoimisesti, jolloin jatko-opintoihin jää vähemmän aikaa.

5.3.3 Suoritusorientaatiot ja kokemus pystyvyydestä motivoivat väitöskirjan teossa

Tässä tutkimuksessa olemme kiinnostuneita jatko-opiskelijoiden motivaatiosta ja siihen vaikuttavista tekijöistä. Motivaatio on käsitteenä laaja ja kattaa tässä tutkimuksessa teoriaosiossa esitellyt tavoitteet, orientaation ja minäpystyvyyden.

Jatko-opiskelijoiden tavoitteita, orientaatiota ja minäpystyvyyttä kartoitettiin kyselylomakkeen kohdassa 62, jossa opiskelijat itse arvoivat miten erilaiset kuvaukset sopivat heihin neljän vastausvaihtoehdon avulla (1=Täysin sama mieltä – 4= Täysin eri mieltä). Tässä tulosluvussa haluan selvittää, millaiseksi jatko-opiskelijat kokevat omat tavoitteensa, orientaationsa ja minäpystyvyytensä opinnoissa ja miten nämä eri motivaation osatekijät ovat yhteydessä motivaatioon kokemiseen väitöskirjaprosessissa. Tutkimuskysymyksen vastaaminen aloitettiin faktorianalyysillä, jonka avulla oli tarkoitus tiivistää tavoitteita,

orientaatiota ja minäpystyvyyttä kuvaavat väittämät faktoreiksi ja tehdä niistä summamuuttuja jatkoanalyysjä varten.

Faktorianalyysiin valittiin teorian pohjalta mukaan minäpystyvyyttä sekä tavoitteita ja orientaatioita kuvaavat seitsemän muuttujaa $n = 1674$ (Taulukko 5). Muut saman kysymyspatteriston väittämät jätettiin pois analyysistä, koska ne eivät sisällöllisesti mitanneet tutkittavaa asiaa.

Taulukko 5. Minäpystyvyyttä, tavoitteita ja orientaatiota kuvaavat muuttujat

Minäpystyvyyttä, tavoitteita ja orientaatiota kuvaavat väittämät
62_1. Olen vahvasti omistautunut tutkimukselle ja tieteelle
62_3. Haluan edetä pitkälle urallani
62_4. Luotan omiin kykyihini suoriutua opinnoistani
62_6. Olen valmis kilpailemaan saavutuksista ja menestyksestä opinnoissa
62_7. Haluan erottua kyvyilläni kanssaopiskelijoista.
62_14. Kykenen tekemään väitöskirjaani ja opintojani koskevia päätöksiä itsenäisesti
62_15. Siedän hyvin väitöskirjaprosessissa vastaan tulevia epävarmuustekijöitä ja kritiikkiä

Ennen analysointia vastausten arvot käännettiin (1=Täysin eri mieltä – 4= Täysin samaa mieltä) ja mahdolliset puuttuvat vastaukset korvattiin muuttujan keskiarvolla otoskoon säilyttämiseksi. Faktorianalyysin edellytyksenä on normaalijakaumaoletus, jonka mukaan väittämien vinous- ja huipukkuusarvojen tulisi olla raja-arvon -1 +1 välillä. Toivottu normaalijakaumaoletus täyttyi melkein kaikkien väittämien osalta ja muissa kohdin arvojen pieni ylitys sallittiin, koska arvot pysyivät -2 + 2 välillä. Cronbachin alfaa tarkastellessa huomattiin, että toisessa faktorissa olevan yhden väittämän (62_1) poistaminen nostaisi hieman Cronbachin alfan arvoa, joten tämä väittämä poistettiin ja faktorianalyysi tehtiin uudestaan.

Lopullisen faktorianalyysin tuloksen mukaan muuttujien välillä oli riittävä korrelaatio (KMO-indeksi = 0.733; Bartlett's testi $<0,001$) ja muuttujien kommunaliteetti asettui välille 0.633–0.747. Väittämille suoritettu faktorianalyysi tarjosi kahden faktorin ratkaisua (Liite 3), joilla faktorien kokonaisselityksasteeksi saatiin 66,4 %. Taulukossa 6 on esitelty analyysin tuloksen ja teorian perusteella muodostetut kaksi summamuuttujaa sekä niitä kuvaavat tunnusluvut.

Taulukko 6. Suoritusorientaatiota ja minäpystyvyyttä kuvaavat faktorit

Faktorin nimi	Väittämät	Ominais-arvo	Selitys-osuus	Cronbachin alfa	Ka.	Kh.	Vinous	Huipukkuus
1. Suoritusorientaatio	7. Haluan erottua kyvyilläni kanssaopiskelijoista							
	6. Olen valmis kilpailemaan saavutuksista ja menestyksestä opinnoissa	2.612	43.530	0.793	2.658	.902	-.172	-.575
	3. Haluan edetä pitkälle urallani							
2. Minäpystvyys	15. Siedän hyvin väitöskirjaprosessissa vastaan tulevia epävarmuustekijöitä ja kohtaamaani kritiikkiä							
	14. Kykenen tekemään väitöskirjaani ja opintojani koskevia päätöksiä itsenäisesti	1.393	23.212	0.798	3.222	.558	-.605	.260
	4. Luotan omiin kykyihini suoriutua opinnoistani							

Faktorianalyysin tuloksena saadut kaksi faktoria nimettiin sisältönsä ja käytettävän teorian mukaisesti seuraavasti: 1. Suoritusorientaatiot ja 2. Minäpystvyys. Ensimmäinen faktori kattaa kolme väittämää (Taulukko 6) ja se kuvastaa ulkoista motivaatiota, joka rakentuu kilpailullisuuden sekä suorituskeskeisten tavoitteiden varaan. Jatko-opiskelijat eivät kokeneet kilpailua ja uralla etenemistä kovinkaan tärkeiksi itselleen ($ka = 2.658$). Keskihajonnan perusteella voidaan myös todeta, että suoritusperustainen orientaatio opintoihin vaihteli jonkin verran jatko-opiskelijoiden välillä ($kh = .90274$).

Toinen faktori eli pystyvyyden kokeminen opinnoissa kattaa myös kolme väittämää (Taulukko 6), jotka kuvaavat jatko-opiskelijan arviota omasta pystyvyydestä ja vaikutusmahdollisuuksistaan suoriutua opinnoissaan. Jatko-opiskelijat arvioivatkin näiden kuvauksien sopivan hyvin itseensä ($ka=3.222$; $kh = .5587$), eli toisin sanoen, jatko-opiskelijat kokevat opinnoissaan minäpystyvyyttä ja luottavat omaan osaamiseensa hyvinkin paljon. Faktorien keskinäisiä keskiarvoja vertaillen huomataan, että jatko-opiskelijat kokevat opinnoissaan (faktori 1) suoritusorientaationsa ($ka = 2.658$) selvästi matalammiksi kuin (faktori 2) minäpystyvyytensä ($ka = 3.222$).

Analysointia jatkettiin selvittämällä, miten opiskelijoiden minäpystyvyys sekä tavoitteet ja orientaatiot ovat yhteydessä motivaatioon väitöskirjan tekemistä kohtaan. Yhteyttä lähdettiin tutkimaan aikaisemmin muodostettujen kahden summamuuttujan (1 = Suoritusorientaatio ja 2 = Minäpystyvyys) sekä väittämän ”Olen vahvasti motivoitunut väitöskirjan tekemiseen” avulla. Pearsonin tulomomenttikorrelaatiokertoimen (Liite 4) mukaan sekä jatko-opiskelijoiden suoritusorientaatiolla ($n = 1693$; $r = 0.333$; $p < 0.001$) että minäpystyvyydellä opinnoissa ($n = 1693$; $r = 0.410$; $p < 0.001$) on tilastollisesti merkitsevä positiivinen yhteys siihen, kuinka motivoituneita he ovat väitöskirjan tekemistä kohtaan ($n = 1675$).

Tuloksen perusteella voidaan siis sanoa, että mitä kilpailullisempia ja suoritusorientoituneempia jatko-opiskelijat ovat, sitä motivoituneempia he ovat myös väitöskirjan tekemiseen. Vastaavasti myös mitä korkeampi jatko-opiskelijoiden kokemus omasta pystyvyydestään opinnoissa on, sitä motivoituneempia he ovat väitöskirjan tekemiseen. Korrelaatioita tarkastellessa huomaamme, että vaikka pystyvyyden kokeminen korreloi hieman vahvemmin väitöskirjan tekemiseen kohdistuvan motivaation kanssa kuin suoritusorientaatio, jäävät korrelaatiot vain kohtalaiselle tasolle molemmissa faktoreissa.

5.4 Jatko-opiskelijoiden oppimisympäristö

Viimeisen tutkimuskysymyksen tarkoituksena on selvittää, miten jatko-opintojen oppimisympäristö on yhteydessä koettuun opiskelumotivaatioon. Tässä tutkimuksessa jatko-opiskelijoiden oppimisympäristöstä eli tiedeyhteisöstä otetaan huomioon ohjaukseen sekä opintoihin osallistumiseen ja sosiaalisiin verkostoihin liittyvät ilmiöt.

Oppimisympäristöä kuvaavia ulottuvuuksia selvitettiin kyselylomakkeen (Liite 1) kohdissa 57. ”Arvioi kuinka hyvin seuraavat väittämät kuvaavat pääohjaajasi tieteellisiä ja ohjauksellisia ansioita.” ja 60. ”Seuraavat väittämät käsittelevät mahdollisuuksia luoda väitöskirjatyön kannalta hyödyllisiä sosiaalisia verkostoja. Valitse kunkin väittämän kohdalta vastausvaihtoehto, joka kuvaa parhaiten kokemustasi.” Seuraavassa kappaleessa esitellään aineiston analysoinnissa nousseita oppimisympäristöä kuvaavia faktoreita. Tämän jälkeen analysointia jatketaan edelleen oppimisympäristön ja motivaation yhteyden tarkasteluun.

5.4.1 Tiedeyhteisön viisi ulottuvuutta

Jatko-opiskelijoiden oppimisympäristön analysointi aloitettiin faktorianalyysillä, jotta kaikki ohjausta ja opintoihin osallistumista kuvaavat väittämät saataisiin luokiteltua ja tiivistettyä summamuuttujiksi sekä selvitettyä millaiseksi jatko-opiskelijat kokevat osallisuutensa

opintoihin, sosiaaliset verkostonsa ja ohjauksen jatko-opinnoissaan. Tutkimuskysymyksen perusteella faktorianalyysiin valikoitui ohjaukseen sekä sosiaalisiin verkostoihin liittyvät väittämät, joten kysymyksestä 57. valittiin mukaan väittämät 8.-15 ja 60. kysymyksestä kaikki väittämät. Kyselylomakkeen koodaukset vaihtelivat kysymyksien välillä ja ennen analysoinnin aloitusta tehtiinkin tarvittavat korjaukset tutkimuksessa käytettäviin muuttujiin. Tulkittavuuden ja analysoinnin helpottamiseksi aineiston alkuperäiset väittämät käännettiin ja uudelleen koodattiin asteikolla 1–5, jotta isompi arvo kuvastaisi aina samansuuntaista tulosta. Aineistosta tarkastettiin myös vastaajat, joilla oli puuttuvia havaintoja, minkä jälkeen puuttuvat vastaukset korvattiin muuttujan keskiarvolla.

Ensimmäisen kerran faktorianalyysi tehtiin 25 väittämällä (väittämät 57. 8–15 ja 60. 1–15). Faktorianalyysissä vaadittava muuttujien välinen korrelaatio sekä kommunaliteetti tarkastettiin ennen faktorien muodostamista. Kommunaliteettejä tarkastettaessa huomattiin, että neljän väittämän (60_11. Minulla on tohtorintutkintoa suorittavia ystäviä, 12. Saan neuvoja ja/tai tukea tohtoriopintoihin puolisoliltani/kumppaniltani, 60_13 Saan neuvoja ja/tai tukea tohtoriopintoihin vanhemmiltani ja/tai sukulaisiltani ja väittämä 60_15 olen pääsääntöisesti yksin väitöskirjan kanssa) kommunaliteetti jäi alle tai ylitti vain hieman vaadittavan vähimmäisarvon 0.3. Kun nämä väittämät oli poistettu, tehtiin analyysi uudestaan, jolloin KMO-indeksin tulokseksi saatiin 0.855 ja Bartlettin testin merkitsevyys oli $<0,001$. Testien perusteella muuttujien välillä oli siis riittävä korrelaatio faktorianalyysin tekemiseen.

Jatko-opiskelijan ohjausta ja sosiaalisia suhteita kuvaaville 21 väittämälle suoritettuna faktorianalyysin tuloksena tuli viiden faktorin ratkaisu (Liite 5). Faktorianalyysissä muodostettujen viiden faktorin omaisarvot olivat välillä 1.16–5.62 ja selitysosuudet 6–29,5 %, ja yhteenlasketuksi selitysasteeksi eli kokonaisselitysasteeksi tuli 68,13 %. Faktorianalyysin tuloksen ja analyysin taustalla vallitsevan teorian perusteella väittämistä muodostettiin viisi jatko-opiskelijoiden ohjauksen laatua sekä sosiaalisia suhteita kuvaavaa summamuuttujaa. Ennen summamuuttujien muodostamista tarkistettiin vielä faktorien reliabiliteetti. Jokaisessa faktorissa Cronbachin alfa oli $<0,60$ (Taulukko 7), eikä väittämien poistaminen olisi nostanut minkään faktorin arvoa merkittävästi. Summamuuttujien muodostamisen jälkeen tarkastettiin vielä vinous- ja huipukkuusarvot (Taulukko 7), joista näemme, että arvot sijoittuivat jokaisessa faktorissa vaaditun -1 ja +1 välille.

Taulukko 7. Jatko-opiskelijan oppimisympäristöfaktorit

Faktorin nimi	Väittämät	Ominais- arvo	Selitys- osuus	Cronba- chin alfa	Ka.	Kh.	Vinous	Huipukkuus
1. Aktiivinen osallistuminen jatko-opintoihin	1. Osallistun aktiivisesti jatko-opintoseminaareihin.	5.623	29.593	.715	3.463	1.1065	-.596	-.335
	2. Osallistun aktiivisesti tohtoriopiskelijoille suunnatuille kursseille.							
2. Yhteenkuuluvuus omaan ainelaitokseen	3. Ainelaitokseni ihmiset tietävät pääsääntöisesti kuka olen.	3.288	17.305	.879	3.390	1.1482	-.463	-.786
	4. Ainelaitokseni ihmiset tietävät pääsääntöisesti mitä tutkin.							
	5. Miellän itseni osaksi ainelaitostani.							
	6. Minun on mahdollista säännöllisin väliajoin käydä tutkimukseen liittyviä epämuodollisia ainelaitokseni muiden tohtorikoulutettavien kanssa.							
3. Aktiivisuus ja sosiaaliset suhteet tiedeyhteisössä	7. Esittelen aktiivisesti omaa tutkimustani konferensseissa.	1.545	8.131	.856	3.210	0.994	-.279	-.618
	8. Keskustelen konferensseissa tutkimuksestani muiden tutkijoiden kanssa.							
	9. Olen aktiivisesti mukana oman tieteenalani tutkijaverkostoissa kotimaassa.							
	10. Miellän itseni osaksi akateemista tiedeyhteisöä.							
	14. Osaan luoda väitöskirjani kannalta hyödyllisiä sosiaalisia suhteita.							
4. Ohjaajan asiantuntemus ja sosiaaliset verkostot	8. Ohjaajallani on erityistä asiantuntemusta väitöskirjani aihepiiristä.	1.333	7.018	.677	3.809	1.014	-.708	-.311
	9. Ohjaajallani on paljon väitöskirjatutkimustani hyödyttäviä sosiaalisia verkostoja.							
	10. Ohjaajani tekee paljon tutkimusyhteistyötä tohtoriopiskelijoidensa kanssa.							
5. Ohjaajauksen laatu ja resurssit	11. Ohjaajani on kiinnostunut väitöskirjojen ohjaamisesta.	1.156	6.083	.857	4.018	0.936	-.967	-.285
	12. Ohjaajallani on riittävästi aikaa ohjattavilleen							
	13. Ohjaajani on helppo tavoittaa.							
	14. Ohjaajani kohtelee tasapuolisesti kaikkia ohjattaviaan.							
	15. Olen tyytyväinen yhteistyöhön pääohjaajani kanssa.							

Faktorianalyysin perusteella muodostetut viisi faktoria nimettiin sisältönsä perusteella seuraavasti: 1. Aktiivinen osallistuminen opintoihin, 2. Yhteenkuuluvuus omaan ainelaitokseen, 3. Aktiivisuus ja sosiaaliset suhteet tiedeyhteisössä, 4. Ohjaajan asiantuntemus

ja sosiaaliset verkostot sekä 5. Ohjauksen laatu. Ensimmäiset kolme faktoria kuvaavat siis jatko-opiskelijoiden osallistumista ja väitöskirjan kannalta hyödyllisiä sosiaalisia suhteita, faktorit 4 ja 5 kuvaavat puolestaan ohjaukseen liittyviä аспектеja.

Ensimmäinen faktori ”Aktiivinen osallistuminen opintoihin” kattaa kaksi väittämää ja se kuvaa sisällöllisesti jatko-opiskelijoiden osallistumista opintoihin seminaarien ja kurssien muodossa. Toinen faktori ”Yhteenkuuluvuus omaan ainelaitokseen” sisältää neljä väittämää, jotka kuvaavat jatko-opiskelijan kokemusta yhteenkuuluvuudestaan omaan yksikköön tai ainejärjestöön. Kolmas faktori ”Aktiivisuus ja sosiaaliset suhteet tiedeyhteisössä” sisältää puolestaan viisi väittämää ja se kuvastaa aktiivisuutta ja kokemusta osallisuudesta laajempaan tiedeyhteisöön.

Faktorien tunnuslukujen perusteella voidaan päätellä, että jatko-opiskelijat osallistuvat pääsääntöisesti aktiivisesti opintoihin ja kokevat osallisuutta tiedeyhteisöön. Ensimmäisten kolmen faktorien keskinäisiä keskiarvoja vertaillen huomataan, että jatko-opiskelijat osallistuvat enemmän tohtoriopintoihin liittyville kurseille ja seminaareihin (1. faktori $ka = 3.463$; $kh = 1.1065$) ja kokevat yhteenkuuluvuutta oman ainejärjestön kanssa (2. faktori $ka=3.390$; $kh = 1.1482$), kuin osallistuvat ja luovat sosiaalisia suhteita tutkijayhteisöön (3. faktori $ka=3.210$; $kh = 0.994$). Yhteenvetona voidaan kuitenkin sanoa, että jatko-opiskelijoiden osallisuus on kaikissa muodoissaan kohtalaista, eikä suuria eroja eri osallistumistapojen välillä keskiarvovertailun mukaan ole. Väittämien keskihajontoja tarkastellessa ($kh = 0.994-1.482$) kuitenkin nähdään, että jatko-opiskelijoiden välillä löytyy myös eroja osallisuuden ja sosiaalisten suhteiden kokemuksissa.

Neljäs ja viides faktori käsittelevät puolestaan jatko-opintojen ohjaukseen liittyviä tekijöitä. Neljäs faktori ”Ohjaajan asiantuntijuus ja sosiaaliset verkostot” käsittää ohjaajan asiantuntijuuden aiheesta sekä ohjaajan omat väitöskirjaprosessia hyödyttävät sosiaaliset verkostot. Viides faktori ”Ohjauksen laatu ja resurssit” käsittelee puolestaan jatko-opiskelijan kokemusta siitä, kuinka laadukasta ohjaus on. Tähän faktoriin kuuluu opiskelijan tyytyväisyys ohjaukseen, sen saatavuus ja ohjaajan tasapuolisuus ohjattavien välillä. Kun näiden väittämien keskiarvoja tarkastellaan, huomataan, että jatko-opiskelijat kokevat ohjaajan asiantuntijuuden ($ka= 3.80$; $kh= 1.014$) ja ohjauksen laadun sekä resurssit ($ka= 4.018$; $kh = 0.936$) varsin hyviksi, vaikka hajontaa vastaajien välillä esiintyykin jonkun verran.

5.4.2 Tiedeyhteisön yhteys motivaation kokemiseen

Edellisessä kappaleessa tutkittiin jatko-opiskelijoiden oppimisympäristöä. Seuraavaksi oppimisympäristön analysointia jatkettiin ottamalla huomioon oppimisympäristön vaikutus motivaatioon ja tarkoituksena on selvittää, miten jatko-opiskelijan oppimisympäristö on yhteydessä motivaation kokemiseen väitöskirjaprosessissa. Hyödynnämme analyysissä edellisessä kappaleessa muodostettuja viittä oppimisympäristöä mittaavaa summamuuttujaa ($n = 1675$) sekä kappaleessa 4.3 esiteltyä jatko-opiskelijoiden motivaatiota mittaavaa neliluokkaista väittämää ”Olen vahvasti motivoitunut väitöskirjan tekemiseen” ($n = 1675$).

Pearsonin korrelaatiokertoimen mukaan aktiivinen osallistuminen opintoihin ($n = 1693$; $r = 0.212$; $p < 0.001$), yhteenkuuluvuus omaan ainelaitokseen ($n = 1693$; $r = 0.178$; $p < 0.001$), aktiivisuus ja sosiaaliset suhteet tiedeyhteisössä ($n = 1693$; $r = 0.122$; $p < 0.001$), ohjaajan asiantuntemus ja sosiaaliset verkostot ($n = 1693$; $r = 0.270$; $p < 0.001$) sekä ohjauksen laatu ($n = 1675$; $r = 0.091$; $p < 0.001$) ovat kaikki tilastollisesti merkitsevässä yhteydessä siihen, kuinka motivoitunut opiskelija on väitöskirjan tekemiseen. Ohjaajan asiantuntemus ja sosiaaliset verkostot koetaan oppimisympäristöstä tärkeimmäksi motivaatioon vaikuttavaksi tekijäksi. Korrelaatiokertoimia tarkastellessa huomaamme, että vaikka tilastollisesti merkitsevä yhteys muuttujien väliltä löytyy, korrelaatiot jäävät pääosin melko mataliksi.

6 Yhteenveto ja pohdinta

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää jatko-opiskelijoiden motivaatiota tohtoriopinnoissa. Jatko-opiskelijat ovat hyvin heterogeeninen joukko; he tulevat monenlaisista elämäntilanteista ja näin ollen opintoihin liittyvä motivaatiokin vaihtelee. Hieman yli puolet tohtorikoulutettavista suoritti opintojaan päätoimisesti ja suurin osa jatko-opiskelijoista työskentelee yliopiston palveluksessa tai apurahalla. Jatko-opiskelijoista noin neljännes oli työllistynyt yksityiselle tai julkiselle sektorille. Taloudellinen tilanne tohtorikoulutettavien välillä vaihteli kuukausitulon keskiarvon ollessa 2758 €. Vaikka tulot vaihtelivat huomattavasti, vain noin kymmenesosa tohtorikoulutettavista koki taloudellisen tilanteensa heikoksi.

Siitä huolimatta, että tohtorikoulutettavat tulevat monenlaisista taustoista ja väitöskirjaa tehdään erilaisissa olosuhteissa, motiivit opintoihin hakeutumisessa olivat kuitenkin hyvin yhteneväisiä. Tutkimuksen mukaan suurimpana motiivina opintoihin hakeutumiselle nähtiin itsensä ja ammattipätevyytensä kehittäminen. Tämän lisäksi opintoihin hakeutumisessa tärkeiksi tekijöiksi koettiin mahdollisuus toteuttaa itseään ja mielenkiinto tutkimuksen tekemiseen. Sen sijaan ulkoiset tekijät, kuten sosiaalinen paine ja taloudellinen turvallisuus nähtiin jatko-opiskelijoiden keskuudessa selvästi heikommin motivoivina tekijöinä.

Tohtorikoulutettavien sisäiset motivaatiotekijät määrittävät suurimmilta osin opintoihin hakeutumista ja jatko-opiskelijat ovat vahvasti orientoituneita itse opintoihin ja tutkimuksen tekemiseen. Jatko-opintoihin hakeutuminen on aina vapaaehtoista ja tulosten perusteella voidaan todeta, että jatko-opintoja lähdetäänkin usein suorittamaan motivaation kannalta hyvin suotuisista syistä, kuten henkilökohtaisesta kiinnostuksesta. Tutkimuksen tulos tukee aikaisempia hakumotiiveja koskevia tutkimuksia, joissa sisäistä motivaatiota kuvaavat tekijät, kuten kiinnostus tutkimuksen tekemiseen on näyttäytynyt tärkeimpänä motiivina jatko-opintoihin hakeutumisessa (Ritvanen 2012, 13; Sainio 2010, 99–103).

Henkilökohtainen kiinnostus tutkimusta kohtaan tukee sekä motivaation syntymistä että sen ylläpysymistä opinnoista (Sainio 2010). Seuraavaksi tutkimuksessa haluttiinkin selvittää, kantaako hakuvaiheessa koettu motivaatio myös opinnoissa. Tohtorikoulutettavien motivaatio väitöskirjan tekoa kohtaan onkin pääsääntöisesti korkealla tasolla, kun vastanneista jatko-opiskelijoista useampi kuin neljä viidestä ilmoitti olevansa motivoituneita väitöskirjan

tekemiseen. Motivaation kokeminen väitöskirjaprosessissa on erittäin tärkeää, jotta väitöskirja saadaan valmiiksi (Nummenmaa, Pyhälto & Soini 2008). Vaikka suurin osa tohtorikoulutettavista koki olevansa motivoitunut, jää jäljelle kuitenkin 13 prosenttia, joilla motivaatio tuntuu olevan hukassa. Mikäli motivaatiota ei ole, on hyvin mahdollista, että väitöskirja jää tekemättä ja opinnot keskeytyvät.

Motivaation kokeminen on monien tekijöiden summa ja siihen vaikuttavat sekä yksilön sisäiset että ulkoiset tekijät. Ympäristötekijöistä taloudellinen tilanne sekä oma paikka työelämässä määrittävät merkittävästi arkea, joten tutkimuksessa haluttiin huomioida myös näiden tekijöiden yhteyttä motivaation kokemiseen. Apurahalla työskentelevien jatko-opiskelijoiden motivaatio väitöskirjaprosessissa oli korkeimmalla tasolla muihin työtilanteisiin verrattaessa. Apurahatutkijoiden korkeaa motivaatiota väitöskirjan tekemistä kohtaan tukee suurilta osin se, että apurahalla työskenneltäessä tutkijan päätoiminen työ on nimenomaan tutkimuksen tekeminen, jolloin opintojen ja työelämän välillä ei tarvitse tasapainotella samalla tavalla kuin muissa työtilanteissa.

Työttömyydellä oli puolestaan negatiivinen yhteys motivaation kokemiseen väitöskirjaprosessissa. Tulos ei ole yllättävä, sillä työttömyydellä on tutkitusti monia kielteisiä vaikutuksia yksilön fyysiseen ja psyykkiseen hyvinvointiin. Työmarkkinoilta syrjään jääminen syrjäyttää myös laajemmin muilla elämän osa-alueilla ja aiheuttaa mahdollisesti hankalan kierteen syrjäytymisessä sekä vaikuttaa yksilön sosiaalisiin suhteisiin (THL 2010, 9–25). Työttömien jatko-opiskelijoiden ryhmään tulisi kohdistaa erityistä huomiota, jotta he saavat suoritettua tohtoriopinnot loppuun. Jatko-opintojen loppuun suorittaminen voi tukea myös työllistymistä ja työnsaantimahdollisuuksia jatkossa.

Vaikka taloudellinen turvallisuus vähentää stressiä ja edistää hyvinvointia, jatko-opiskelijoiden motivaatio ei vaihdellut merkittävästi tuloluokkien välillä. Tuloksen taustalla vaikuttavat luultavasti jatko-opiskelijan ansiotyön laatu ja määrä. Hyvässä taloudellisessa tilanteessa olevat väitöskirjan tekijät luultavasti työskentelevät päätoimisesti jatko-opintojensa ohessa, jolloin aikaa jää selvästi vähemmän väitöskirjalle. Vastaavasti tutkijakoulupaikoilla sekä apurahalla väitöskirjaa tekevillä palkkatulo on matalampi, mutta he pystyvät edistämään väitöskirjaansa päätoimisesti, mikä puolestaan tukee myös motivaatiota. Nämä tulokset ovat hyvin samankaltaisia kuin aikaisemmassa kappaleessa työtilanteittain vertailtaessa.

Elämäntilanteellisten tekijöiden lisäksi motivaatioon vaikuttavat tohtorikoulutettavan suoritusorientaatiot sekä minäpystyvyyden kokeminen. Ulkoisia palkkiota, arvostusta tai oman kyvykkyyden näyttämistä muille ei koettu kokonaisuudessaan kovinkaan tärkeäksi. Tästä huolimatta oli kiinnostavaa, että mitä korkeammiksi oma suoritusorientaatio koettiin, sitä motivoituneempia jatko-opiskelijat olivat. Tohtorikoulutettavat nähdään usein vahvasti sisäisesti motivoituneeksi ryhmäksi, jotka kokevat kiinnostusta nimenomaan tutkimuksen tekemistä kohtaan. Mielenkiintoista onkin, että, myös ulkoinen motivaatio ja suoritusorientaatiot tukevat opinnoissa koettua motivaatiota.

Minäpystyvyyden kokemusta tarkastellessa huomattiin, että jatko-opiskelijat luottavat omaan osaamiseensa ja kokevat pystyvyyden tunnetta tohtoriopinnoissaan. Tohtorikoulutettavan kokemus omasta pystyvyydestään oli yhteydessä myös motivaatioon väitöskirjan tekoa kohtaan. Heikko pystyvyyden tunne opinnoissa vaikutti negatiivisesti myös motivaatioon väitöskirjan teossa ja vahva pystyvyyden tunne puolestaan positiivisesti. Tulos tukee aikaisempia tutkimuksia: jo vuosikymmeniä sitten tehdyissä tutkimuksissa akateemisten opiskelijoiden minäpystyvyyden kokeminen on yhdistetty opiskelumotivaation tasoon (ks. esim. Zimmermann 1995, 226). Pystyvyyden tunteen kehittymiseen vaikuttavat monet tekijät koko ihmisen elinkaaren ajalta. Tähän seikkaan olisikin hyvä kiinnittää huomiota myös tulevaisuudessa ja miettiä, miten tohtorikoulutettavien minäpystyvyyttä voidaan parhaiten tukea.

Yksilöllisten motivaatiotekijöiden lisäksi toimivat sosiaaliset vertaisryhmät ja kontaktit rakentavat sekä tukevat ja vahvistavat opiskelijoiden motivaatiota (Järvenoja, Kurki & Järvelä 2018, 141). Jatko-opinnoissa opintojen oppimisympäristönä toimii tiedeyhteisö, jossa kuulutaan yleisesti ohjausryhmään ja väitöskirjatyöhön perehdytään oman ohjaajan avustamana. Tulosten mukaan jatko-opiskelijat osallistuvat keskimäärin melko aktiivisesti koulutukseen ja kokevat osallisuutta tiedeyhteisöön ja ainelaitokseensa. Aktiivisinta osallistuminen on nimenomaan tutkijakoulun opetukseen, mutta osallistumisen ja osallisuuden kokemukset vaihtelivat opiskelijoiden välillä merkittävästi.

Oppimisympäristöstä tohtorikoulutettavat arvioivat myös opintojensa ohjauksen laatua. Jatko-opiskelijat kokivat ohjauksen laadun ja siihen käytettävät resurssit pääsääntöisesti korkeatasoiseksi. Ohjaajia pidettiin myös asiantuntevina ja heillä nähtiin olevan väitöskirjatutkimuksia hyödyttäviä sosiaalisia verkostoja. Ohjauksen kaikki eri osa-alueet

koettiin pääsääntöisesti hyväksi ja tohtorikoulutettavat olivat tyytyväisiä saamansa ohjaukseen.

Aikaisemmissa jatko-opiskelijoiden ohjausta ja oppimisympäristöä koskevissa tutkimuksissa ohjaus ja tiedeyhteisön rooli on koettu tärkeänä tekijänä motivaation rakentumisessa. Myös tämän tutkimuksen mukaan tohtoriopintojen oppimisympäristö on yhteydessä motivaation kokemiseen väitöskirjaprosessissa. Motivaation rakentumiseen vaikuttivat osallisuus, aktiivinen osallistuminen, yhteenkuuluvuus ainelaitokseen sekä ohjaukseen liittyvät tekijät. Oppimisympäristöstä tärkeimpinä motivaatioon vaikuttavista tekijöistä koettiin ohjaajan asiantuntemus ja sosiaaliset verkostot sekä aktiivinen osallistuminen opintoihin. Tuloksessa tulee kuitenkin huomioida, että oppimisympäristöön liittyvät tekijät korreloivat tässä tutkimuksessa motivaation kanssa vain kohtalaisesti tai heikosti.

Oppimisympäristön ja motivaation välistä, heikoksi tai kohtalaiseksi jäävää tilastollista yhteyttä saattaa selittää tässä tutkimuksessa se, että suuri osa jatko-opiskelijoista koki suurilta osin ohjauksensa laadukkaaksi ja osallistuvansa opetukseen keskimäärin vähintään kohtalaisesti, jolloin vaihtelu opiskelijoiden välillä jäi pieneksi. Aikaisemmissa tutkimuksissa on myös huomioitu, että pelkkä osallisuus tiedeyhteisöön ei riitä tukemaan motivaatiota, vaan motivaation rakentumisessa tulee huomioida myös osallisuuden laatu, koska tohtorikoulutettava voi kokea itsensä osalliseksi tiedeyhteisöä myös negatiivisella tavalla, jolloin osallistuminen lisää esimerkiksi opintojen kuormittavuutta (Stubb ym. 2010, 106–117). Tässä tutkimuksessa ei otettu huomioon osallisuuden negatiivista aspektia, jolloin ei voida tietää, kokeeko itseasiassa monikin ahkerasti opintoihinsa osallistuva jatko-opiskelija osallisuuden kuormittavana ja motivaatiota laskevana tekijänä.

Uusien tutkijasukupolvien koulutus ja väitöskirjatutkimus on tärkeää tieteen kehittymisen jatkumolle (Hiltunen & Pasanen 2006). Kiinnostus tohtorikoulutettavia ja jatko-opintoja kohtaan on kasvanut vuosien saatossa, ja tutkimusten kohteet ovat laajentuneet yksittäisistä prosesseista laajempiin kokonaisuuksiin. Toivottavaa onkin, että kiinnostus tohtoriopintoja kohtaan jatkuu myös tulevina vuosina. Tohtoriopintojen hakeutumisen motivaatiotekijöiden tutkiminen on tärkeää myös tulevaisuudessa, sillä näin opintojen rakenteita on mahdollista muokata vastaamaan opinnoille luotuja toiveita ja tavoitteita (Sainio 2010, 99–103). Uudet sukupolvet luovat erilaisia odotuksia ja tavoitteita opintoja sekä työelämää kohtaan, jolloin samat tekijät eivät motivoi uusia sukupolvia yhtä lailla kuin edeltäjiään. Samoin tieto siitä, miten motivaatio rakentuu ja mitkä tekijät motivaation ylläpitämiseen vaikuttavat jatko-

opinnoissa, ovat avainasemassa opintopolun tukemisessa ja tulevaisuuden ammattitaidon rakentamisessa.

7 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksen luotettavuus on tärkeä osa tutkimuksen onnistumisen tarkastelua. Määrällisen eli kvantitatiivisen tutkimuksen luotettavuutta arvioidaan usein reliabiliuden ja validiuden käsitteiden avulla. Tutkimuksen reliabilius on tutkimuksen tärkeimpiä ominaisuuksia ja sillä tarkoitetaan tutkimuksen toistettavuutta ja kykyä antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia.

Reliabiliteettia tarkastellessa tulee kiinnittää huomiota mittaukseen liittyviin tekijöihin kuten otoskokoon, laatuun ja havaintoyksikköjen koodauksiin. Tutkimuksen validius puolestaan edustaa tutkimuksen kykyä sitä asiaa tai ilmiötä, jota on tarkoituskin mitata. Validiteettia voidaan arvioida esimerkiksi käytettyjen tutkimusasteikoiden, mittareiden ja teorian operationalisoinnin tarkastelun kautta. (Vitikka 2007, 169–152.)

Tässä tutkimuksessa käytetty aineisto oli valmiiksi kerätty ennen tutkimuksen aloitusta, joten tutkija ei ole voinut vaikuttaa aineistoon liittyviin tekijöihin. Koska tutkimusaineisto on kerätty ennen tutkimuksen tutkimuskysymysten tekoa, ei aineistoa ole suunniteltu mittaamaan suoraan tutkittavia asioita, mikä voi mahdollisesti heikentää tutkimuksessa käytetyn teorian ja mittareiden yhteensopivuutta. Kyselylomakkeen kysymykset ovat kuitenkin kattavia ja tutkimuskysymykset ja käytetty teoria valikoituneet niin, että aineistolla pystytään kuvaamaan valittuja ilmiöitä mahdollisimman kattavasti. Aineiston luotettavuutta lisää otannan suuri koko. Otos edustaa kattavasti suomalaisia jatko-opiskelijoita eri yliopistoista, maantieteellisiltä alueilta ja opintoaloilta. Aineistoa on käytetty myös osana muita tutkimuksia, jolloin useammat tutkijat ovat päässeet arvioimaan aineistoa ja sen luotettavuutta.

Analysoinnissa puolestaan on käytetty tutkimusaineistolle sopivia menetelmiä ja alkuperäisiä koodauksia on tarvittaessa korjattu ja koodattu uudelleen, jotta tutkimusasteikko on mahdollisimman kuvaava ja sopiva valittuihin analysointimenetelmiin. Tutkimuksen tulosten analysoinneissa on käytetty sekä kuvaavia että tilastollisia perusmenetelmiä ja käytetyt menetelmät ovat valikoituneet aineiston perusteella. Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli kuvata jatko-opiskelijoiden motivaatiota erilaisista näkökulmista. Motivaatio on ilmiönä hyvin laaja ja koska tutkimuksessa haluttiin varmistaa tutkittavan ilmiön mahdollisimman kattava kuvaus, tutkimusväittämistä muodostettiin motivaation eri osa-alueita kuvaavia summamuuttujia faktorianalyysin avulla.

Mittarin reliabiliteettia voidaan arvioida esimerkiksi uusintamittauksien avulla tai arvioimalla mittarin sisäistä homogeenisuutta. Yleisimpiä mittarien sisäistä homogeenisuutta mittaavia testejä on Cronbachin alfa -kerroin. Alfa-kerrointa tulkitaan seuraavasti: arvot vaihtelevat nollassa ja yhden välillä ja mitä lähempänä arvo on yhtä, sitä yhdenmukaisempia tutkimukseen valitut muuttujat ovat. (Tähtinen, Laakkonen & Broberg 2020, 87–91.) Myös tämän tutkimuksen kaikissa tutkimuskysymyksissä muodostettujen summamuuttujien sisäistä yhtenäisyyttä tarkasteltiin Cronbachin alfan avulla. Tutkimuksessa käytettyjen summamuuttujien reliabiliteetti oli riittävä ja Cronbachin alfan arvo asettui kaikissa summamuuttujissa 0.614–0.879 välille.

Tutkimuksen luotettavuuden takaamiseksi varsinkin tilastollisessa tutkimuksessa huomion on kiinnityttävä myös tulosten laajempaan tulkintaan. Tilastollisen päättelyn avulla saavutamme tietoa mahdollisista muuttujien ja ilmiöiden välisistä yhteyksistä. Tärkeää on kuitenkin pohtia, mihin tilastolliset tulokset perustuvat ja millaisia ilmiöitä tulosten taustalla vallitsee. Tutkimuksessa käytetty teoreettinen viitekehys sekä sen syvälinen tunteminen onkin välttämätöntä tulosten tulkintojen pohtimisessa ja kyseenalaistamisesta (Tähtinen, Laakkonen & Broberg 2020, 54–57.) Tässä tutkimuksessa käytetyt teoriat ovat perinteisesti hyvin tunnettuja motivaatioteorioita, joita on käytetty lukemattomissa tutkimuksissa. Taustalla vallitseva teoria ja aikaisemmat tutkimukset on pyritty huomioimaan tutkimuksen eri vaiheissa ja kirjoittamaan ne myös mahdollisimman selkeästi auki tutkimuksen lukijat huomioiden.

Lähteet

- Bandura, A. 1989. Human Agency in Social Cognitive Theory. *American Psychologist* (44) 9/1989.
- Bandura, A. 1997. *Self-efficacy: the exercise of control*. New York: Freeman.
- Deci, E., & Ryan, R. 2000. The “What” and “Why” of Goal Pursuits: Human Needs and the Self-Determination of Behavior. *Psychological Inquiry*. 11(4): 227-268.
- Dweck CS. & Elliot AJ. 1983. Achievement motivation. Teoksessa Mussen, PH. & Hetherington, EM. (toim.), *Handbook of child psychology Vol. IV: Socialization, personality, and social development* New York, John Wiley & Sons: 643–691.
- Hakala, J. 1998 Kuinka opinnäytetyö prosessia hallitaan? Teoksessa Kumpula, H. & Vanhala, M. (toim.) *Tiedeyhteisön tuli*. Oulun yliopiston opintotoimiston julkaisuja. Dialogeja 1. Oulun yliopistopaino.
- Hakula, H., Karinen, R., Kauranne, H., Liinaharja, M., Mälkki, H., Paatero, J., & Virtanen, T. 2013. Kokonaissuunnittelu Aalto-yliopistossa. Teoksessa M. Lampinen (Ed.), *Opettajan muuttuvat roolit - yhdessä yhteisölliseen opetuksen kehittämiseen (73)*. Aalto-yliopiston julkaisusarja CROSSOVER; Vol. 2013, No. 17. Aalto ARTS Books. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-60-5515-2>
- Helve, O., Lauronen, J., Remes, A., Heikinheimo, M. & Mäkitie, A. 2013. Tutkijakoulut murroksessa - esimerkkinä Valtakunnallisen kliinisen tutkijakoulun tohtoriohjelma. *Lääketieteellinen aikakauskirja Duodecim*. 129(5): 514-520. <https://www.duodecimlehti.fi/duo10840>.
- Hiltunen, K. & Pasanen, H. 2006. Tulevat tohtorit: Jatko-opiskelijoiden kokemukset ja arviot tohtorikoulutuksesta 2005. Opetusministeriö, koulutus- ja tiedepolitiikan osasto: Yliopistopaino.
- Holopainen, H. 2007. Tohtorien monet urat. Tohtorien osaamisen hyödyntäminen eri työelämässä yliopistojen ulkopuolella. https://www.sivista.fi/wp-content/uploads/2018/10/Tohtoreiden_monet_urat_julkaisu_FIN.pdf.
- Hoskins, C. M. & Goldberg, A. D. 2005. Doctoral Student Persistence in Counselor Education Programs: Student-Program Match. *Counselor education and supervision*, 44 (3), 175–188.
- Jauhiainen, A. & Nori, H. Puurtajat, Statuksen korottajat ja Koulutus pääoman uusintajat: Tohtoriopiskelijat ja heidän taustansa suomalaisella yliopistokentällä. *Kasvatus* 48 (2), 80-95.
- Järvenoja, H., Kurki K., & Järvelä, S. 2018. Motivoidutaan yhdessä. Teoksessa: *Motivaatio ja oppiminen*. Toim. Salmela-Aro, K. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Kauppila, R. 2003. Opi ja opeta tehokkaasti. *Psyykinen valmennus oppimisen tukena*, PS-kustannus, Jyväskylä.
- Lautamatti, L. & Nummenmaa, A-R. 2008. Jatko-opiskelun työprosessin ohjaus. Teoksessa *Hyvä tohtori!: Tohtorikoulutuksen rakenteita ja prosesseja*. Toim. A. R., Pyhältö, K. & Soini, T. 2008. Tampere: Tampere University Press.
- Linnenbrink, E. A., & Pintrich, P. R. 2002. Motivation as an enabler for academic success. *School Psychology Review*, 31(3), 313–327.
- Martela F. & Jarenko K. Sisäinen motivaatio. Tulevaisuuden työssä tuottavuus ja innostus kohtaavat. Eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan julkaisu 3/2014. https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/julkaisut/Documents/tuvj_3+2014.pdf
- Merenmies, J. & Kulmala, P. 2018. Minustako lääkäri - Miksi lääkikseen haetaan ja kuinka opintoihin motivoidutaan? *Lääketieteellinen aikakauskirja Duodecim* 2018;134(23):2323-7. <https://www.duodecimlehti.fi/duo14633#duo-comments-start>.

- Nori, H. & Haltia, N. 2019. Tie kasvatustieteen tohtoriopiskelijaksi. Teoksessa. Kohti oppimisyhteiskuntaa: Koulutuspolitiikan uusi suunta ja korkeakoulutuksen muuttuva maisema. Turun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunta: julkaisusarja A
- Nori, H. & Mäkinen-Streng, M. 2017. Koulutukseen valikoituminen, kiinnittyminen ja sosiaalisuus. Teoksessa. Opettajana yliopistolla. Korkeakoulupedagogiikan perusteet (318-347). Vastapaino.
- Nori H., Peura, M., & Jauhiainen, A. 2020. From impostor syndrome to heroic tales: Doctoral students' backgrounds, study aims, and experiences. *International Journal of Doctoral Studies*, 15, 517–539.
- Nummenmaa, AR, Pyhältö, K & Soini, T (toim). 2008. Hyvä tohtori! Tohtorikoulutuksen rakenteita ja prosesseja. Tampere: Tampereen yliopistopaino.
- Peltonen, M. & Ruohotie, P. 1989. Motivaatio: Menetelmiä työhalun parantamiseksi. 3. p. Helsinki: Otava.
- Pyhältö, K, Vekkaila, J. & Keskinen, J. 2012. Exploring the Fit between Doctoral Students' and Supervisors' Perceptions of Resources and Challenges vis-à-vis the Doctoral Journey, *International Journal of Doctoral Studies*, vol. 7, 395 - 414.
<http://ijds.org/Volume7/IJDSv7p395-414Pyhalto383.pdf>
- Pyhältö, K., 2011. International Evaluation of Research and Doctoral Education at the University of Helsinki – To the Top and Out to Society. Summary Report on Doctoral students' and principal Investigators' Doctoral Training Experiences.
- Ritvanen, J.-M. 2012. Tohtorit työelämässä: Turun yliopistosta vuosina 2006–2009 valmistuneiden tohtoreiden työllistyminen ja heidän arvioitaan tohtorikoulutuksesta. Turku: Turun yliopisto.
- Ruohotie, P. 1982. Motivaatio ja työkäyttäytyminen: Työmotivaatioprojektin yleisjulkaisu. Helsinki: Teollisuuden kustannus.
- Sainio, J. 2010. Asiantuntijana työmarkkinoille: Vuosina 2006 ja 2007 tohtorin tutkinnon suorittaneiden työllistyminen ja heidän mielipiteitään tohtori koulutuksesta. Aarresaariverkosto. Helsinki: Aarresaariverkosto ja Opetus ja kulttuuriministeriö.
https://www.aarresaari.net/download/15/asian_tuntijana_tyomarkkinoille_netti/pdf.
- Salo, A-E., Kajamies, A., Vauras, M., Salmela-Aro, K., & Aunola, K. 2018. Motivaatio ja oppiminen. PS-kustannus.
- Schunk, D. H., & Pajares, F. 2009. Self-efficacy theory. In K. R. Wenzel & A. Wigfield (Eds.), *Handbook of motivation at school* (35–53).
- Soini, T. & Pyhältö K. 2008. Tohtoriopiskelijasta tieteelliseksi asiantuntijaksi. (Toim) Nummenmaa, AR, Pyhältö, K. & Soini, T. 2008. Teoksessa Hyvä tohtori! Tohtorikoulutuksen rakenteita ja prosesseja. Tampereen yliopistopaino, (Tampere).
- Stubb, J., Pyhältö, K., Soini, T., Nummenmaa, A. R. & Lonka, K. 2010. Osallisuus ja hyvinvointi tiedeyhteisössä: Tohtoriopiskelijoiden kokemuksia. Helsinki: Kansanvalistusseura, Aikuiskasvatuksen tutkimusseura.
- THL. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos) 2010. Työllisyys, terveys ja hyvinvointi. Paltamon työllistämismallin arviointitutkimus 2009–2013. I osaraportti 2.6.2010. (Toim.) Riitta-Liisa Kokko, Pirjo-Liisa Kotiranta.
- Tähtinen, j., Laakkonen, E. & Broberg, M., 2020. Tilastollisen aineiston käsittelyn ja tulkinnan perusteita. Turun yliopiston kasvatustieteiden laitos.
- Veermans, M. toim. Mutortonen, M. 2017. Motivaatio ja kiinnostus oppimiseen herättäjänä ja sitouttajana. Teoksessa opettajana yliopistolla korkeakoulupedagogiikan perusteet. Vastapaino.
- Vilkko-Riihelä, A. 1999. Psykyke: Psykologian käsikirja. Helsinki: WSOY.
- Vitikka, H. 2007. Tutki ja mittaa: Määrällisen tutkimuksen perusteet.
- Yliopistolaki 558/2009. Luettu 4.8.2021. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2009/20090558>

Zimmermann, B. J. 1995. Self-efficacy and educational development. Teoksessa A. Bandura. Self-efficacy in changing societies. Cambridge university press.

Liitteet

Liite 1. Kyselylomake

Hyvä tohtoriksi kouluttautuva,

Teen työnimellä "Social Backgrounds, Resources and Realities of Doctoral Students in Finland" kulkevaa väitöskirjatutkimusta, jossa tarkastelen tohtorikoulutettavien sosiokulttuurisen taustan ja opiskelukoekemusten välisiä yhteyksiä. Väitöskirjatutkimus on osa Turun yliopiston kasvatustieteiden laitoksella toteutettavaa "A Portrait of a Doctoral Student in Finland" -tutkimusprojektia. Tutkimustani varten kerään laajan kyselyaineiston kahdeksasta (Aalto, Helsinki, Itä-Suomi, Jyväskylä, Lappee, Oulu, Tampere ja Turku) suomalaisesta yliopistosta.

Kyselyn kysymykset käsittelevät kokemuksia tohtoriopiskelun eri osa-alueista (opiskelun motiiveja, rahoitusta, väitöskirjaa, ohjausta ja opinnoissa monestumista) sekä tohtoriopintoja edeltäviä elämäntilanteita, kuten lapsuudenkotia ja aiempia opintoja. Kyselyssä on 70 kysymystä ja vastaamiseen kuluu keskimäärin noin 30 minuuttia. Voit keskeyttää kyselyn ja jatkaa vastaamista myöhemmin keskeyty-painikkeen avulla. Kysely on käännetty myös englanniksi yliopistojen kansainvälisille tohtorikoulutettavia varten.

Vastaukset käsitellään ehdottoman luottamuksellisesti ja ne analysoidaan tilastollisesti. Vastaajien anonymiteetti tullaan suojaamaan ja yksittäisiä vastaajia ei voida tunnistaa. Aineisto tulee ainoastaan tutkimus- ja opetuskäyttöön. Ohjaajinani toimivat professori Arto Jauhainen, professori Risto Rinne sekä KT Aamukka Jauhainen Turun yliopiston kasvatustieteiden laitokselta.

Mikäli sinulla on kysyttävää, annan mielelläni lisätietoja tutkimuksestani. Vastaa kyselyyn keskipäiväks 27.1.2016 mennessä.

Kiitän jo etukäteen ajastasi ja arvokkaasta panoksestasi tutkimukseni onnistumiseksi.

Sini Kaasela

Tohtorikouluttava / Koulutuspolitiikan, elinikäisen oppimisen ja vertailevan koulunastutkimuksen tohtoriohjelma (KEVEKO)
Turun yliopisto, Kasvatustieteiden laitos
sarik@utu.fi

PERUSTIEDOT

1. Sukupuolesi

- nainen
- mies
- jokin muu

2. Äidinkielenesi

- suomi
- ruotsi
- muu, mikä?

3. Syntymävuotesi

4. Minkä maakunnan alueella asut tällä hetkellä?

PERUSTIEDOT TOHTORIOPINNOISTA

5. Mitä tieteenalaa ja oppi-/pääainetta edustat?

- Humanistiset tieteet; oppi-/pääaineeni on:
- Kasvatustieteet; oppi-/pääaineeni on:
- Kauppätieteet; oppi-/pääaineeni on:
- Luonnontieteet; oppi-/pääaineeni on:
- Lääke- ja terveystieteet; oppi-/pääaineeni on:
- Maa- ja metsätaloustieteet; oppi-/pääaineeni on:
- Tekniikka; oppi-/pääaineeni on:
- Yhteiskuntatieteet; oppi-/pääaineeni on:
- Jokin muu tieteenala; oppi-/pääaineeni on:

6. Missä yliopistossa suoritat tohtoriopintojasi?

7. Minä vuonna sait opiskeluoikeuden tohtoriopintoihin?

8. Minä vuonna aloitit tohtoriopinnot?

ELÄMÄNTILANNE

9. Mikä seuraavista vaihtoehtoista kuvaa parhaiten väitöskirjasi / tohtoriopintojesi tämänhetkistä etenemistä?

- Edistin opintojani päätömisestä. Siirry kysymykseen 11.
- Edistin opintojani sivutoimisesti.
- En edistä opintojani tällä hetkellä lainkaan (Opintoni ovat "jäissä").

10. Mikäli vastasit edelliseen kysymykseen suorittavasi opintojasi sivutoimisesti tai opintojesi olevan "jäissä", haluaisitko kertoa miksi?

11. Mikä seuraavista vaihtoehtoista kuvaa parhaiten nykyistä työtilannettasi?

- Työskentelen yliopiston palveluksessa. Mikä on ammattinimikkeesi?
- Työskentelen sektoritutkimuslaitoksessa.
- Työskentelen muun työnantajan palveluksessa julkisella sektorilla.
- Työskentelen muun työnantajan palveluksessa yksityisellä sektorilla.
- Työskentelen apurahalla.

- Olen työttö.
- Olen perhevapaalla.
- Olen eläkkeellä.
- Jokin muu, mikä?

12. Mikä on nykyinen bruttokuukausitulosi?

13. Millaiseksi arvioit kotitaloutesi taloudellisen tilanteen tällä hetkellä?

Jos asut yksin, vastaa oman taloudellisen tilanteesi näkökulmasta. Jos asut puolison (ja mahdollisten lasten) kanssa, vastaa koko mekikunnan näkökulmasta.

14. Onko sinulla lapsia?

- Minulla ei ole lapsia
- Minulla on lapsi(a); merkitse lasten syntymävuodet

Tämän sivun kysymykset on tarkoitettu niille vastaajille, joilla on avo- tai aviopuoliso. Jos sinulla ei ole avo- tai avopuolisoa, siirry seuraavalle sivulle.

15. Mikä on avo- tai aviopuolisosi korkein koulutus?

16. Mikä on avo- tai aviopuolisosi sosioekonominen asema?

- Johtavassa asemassa
- Ylempi toimihenkilö (esim. opettaja, asiantuntija)
- Alempi toimihenkilö (esim. sairaanhoitaja, sihteeri)
- Työntekijä
- Maatalousyrittäjä
- Yksitysyrittäjä
- Päätoiminen opiskelija
- Työtön tai lomautettu
- Kotiäiti tai -isä
- Eläkeläinen
- Jokin muu.
- Mikä?

17. Työskenteleekö puoliso tiedemaailmassa?

- Työskentelee. Mikä hänen ammattinimikkeensä on?
- Ei työskentele tällä hetkellä, mutta on työskennellyt aiemmin. Millä nimikkeellä?
- Ei työskentele.

VANHEMPIEN KOULUTUS JA AMMATTI

18. Mikä on äitisi pohjakoulutus?

▼

19. Mikä on äitisi ammatillinen koulutus?

▼

20. Millainen oli äitisi pääasiallinen sosioekonominen asema ollessasi lapsi/nuori?

- Johtavassa asemassa - missä ammatissa toimi?
- Ylempi toimihenkilö - missä ammatissa toimi?
- Alempi toimihenkilö - missä ammatissa toimi?
- Työntekijä - missä ammatissa toimi?
- Maatalousyrittäjä
- Yrittäjä
- Päätoiminen opiskelija
- Työtön - mistä ammatista oli jäänyt työttömäksi?
- Kotiäiti
- Eläkeläinen - mistä ammatista jäi eläkkeelle?
- Jokin muu. Mikä?
- En osaa sanoa

21. Mikä on isäsi pohjakoulutus?

▼

22. Mikä on isäsi ammatillinen koulutus?

▼

23. Mikä oli isäsi pääasiallinen sosioekonominen asema ollessasi lapsi/nuori?

- Johtavassa asemassa - missä ammatissa toimi?
- Ylempi toimihenkilö - missä ammatissa toimi?
- Alempi toimihenkilö - missä ammatissa toimi?
- Työntekijä - missä ammatissa toimi?
- Maatalousyrittäjä
- Yrittäjä
- Päätoiminen opiskelija
- Työtön - mistä ammatista oli jäänyt työttömäksi?
- Koti-isä
- Eläkeläinen - mistä ammatista jäi eläkkeelle?
- Jokin muu. Mikä?
- En osaa sanoa

LAPSUUDENKOTI

24. Millainen oli lapsuudenkotisi taloudellinen tilanne?

- Lapsuudenkotini oli erittäin varakas.
- Lapsuudenkotini oli hyvin toimeentuleva.
- Lapsuudenkotini oli kohtalaisen toimeentuleva, mutta meillä ei ollut varaa ylellisyyteen.
- Lapsuudenkotini oli köyhä.
- Lapsuudenkotini oli erittäin köyhä.

25. Kuinka yleisiä seuraavat asiat olivat lapsuudenkodissasi?

	Usein/pojon	Joskus/jonkin vomon	Hävin/vähän	Ei koskaan/ ei lainkaan tätä
1. Kodissani harrastettiin ns. korkeakulttuuria (esim. käytiin teatterissa, taidenäyttelyissä, klassisen musiikin konserteissa).	☐	☐	☐	☐
2. Kotimme tilattiin sanomalehtiä/-lehtiä.	☐	☐	☐	☐
3. Minulla oli maksullisia harrastuksia.	☐	☐	☐	☐
4. Teimme ulkomaanmatkoja.	☐	☐	☐	☐
5. Asuin tai asuimme perheenä ulkomailta.	☐	☐	☐	☐
6. Keskustelimme ajankohtaisista yhteiskunnallisista asioista.	☐	☐	☐	☐
7. Vietimme aikaa akateemisesti koulutettujen ihmisten parissa.	☐	☐	☐	☐
8. Perheemme lähipiiriin kuului vaikutusvaltaisia ihmisiä.	☐	☐	☐	☐
9. Minulle luettiin.	☐	☐	☐	☐
10. Minua kannustettiin vieraiden kielten opiskeluun.	☐	☐	☐	☐
11. Minua kannustettiin kehittämään itseäni.	☐	☐	☐	☐
12. Minua kannustettiin asettamaan itselleni korkeita päämääriä.	☐	☐	☐	☐
13. Minua kannustettiin uteliaisuuteen.	☐	☐	☐	☐
14. Minua kannustettiin omatoimisuuteen.	☐	☐	☐	☐
15. Minua kannustettiin luottamaan itseeni.	☐	☐	☐	☐

26. Arvioi pitävätkö seuraavat väittämät paikkaansa kohdallasi.

	Kyllä	Ei
1. Vartuin yksinhuoltajaperheessä.	☐	☐
2. Vartuin maaseudulla, jossa oli vähän harrastus- ja koulutusmahdollisuuksia.	☐	☐
3. Vartuin yliopistokaupungissa.	☐	☐
4. Minulla on yksi tai useampi tutkijakoulutuksen saanut tai sitä parhailaan suorittava sisarus.	☐	☐
5. Minulla on yksi tai useampi akateemisen koulutuksen saanut isovanhempi.	☐	☐
6. Asuin yliopistoon hakeutuessani yliopistokaupungissa tai sen välittömässä läheisyydessä.	☐	☐
7. Asuin yliopistoon hakeutumisen hetkellä paikkakunnalla, josta oli satojen kilometrien matka matka lähimpään yliopistokaupunkiin.	☐	☐
8. Kävin ennen yliopistoon pääsyä maksullisen valmennuskurssin.	☐	☐

27. Seuraavassa on väittämiä, jotka kuvaavat vanhempiesi suhtautumista koulutukseen ja opiskeluun. Valitse kunkin väittämien kohdalla vaihtoehto, joka parhaiten kuvaa kokemustasi.

	Täysin samaa mieltä	Jossain määrin samaa mieltä	Jossain määrin eri mieltä	Täysin eri mieltä	Ei koskaan minua
1. Äidilleni oli tärkeää, että menestyn koulussa.	☐	☐	☐	☐	☐
2. Isälleni oli tärkeää, että menestyn koulussa.	☐	☐	☐	☐	☐
3. Äitini kannusti minua asettamaan korkeita tavoitteita opiskelulle.	☐	☐	☐	☐	☐
4. Isäni kannusti minua asettamaan korkeita tavoitteita opiskelulle.	☐	☐	☐	☐	☐
5. Äitini näkemyksillä on ollut suuri merkitys siihen, millaisia koulutusvalintoja olen tehnyt.	☐	☐	☐	☐	☐
6. Isäni näkemyksillä on ollut suuri merkitys siihen, millaisia koulutusvalintoja olen tehnyt.	☐	☐	☐	☐	☐
7. Lapsuudenperheessänini arvostettiin yliopistokoulutusta.	☐	☐	☐	☐	☐
8. Lasten yliopistokoulutuksen hankkimista pidettiin lapsuudenperheessänini itsestäänselvänä asiana.	☐	☐	☐	☐	☐
9. Akateemisen koulutuksen hankkiminen on ollut minulle nuoruudesta lähtien itsestäänselvä asia.	☐	☐	☐	☐	☐
10. Äitini halusi, että hankin korkeakoulututkinnon.	☐	☐	☐	☐	☐
11. Isäni halusi, että hankin korkeakoulututkinnon.	☐	☐	☐	☐	☐
12. Vanhempieni, sukulaisteni ja/tai perhetuttaviemme neuvot olivat minulle suureksi avuksi hakeutuessani yliopistoon.	☐	☐	☐	☐	☐
13. Hakeuduin opiskelemaan samaa alaa kuin vanhempani tai muut lähisukulaiseni.	☐	☐	☐	☐	☐
14. Äitini uskoi, että menestyn elämässäni.	☐	☐	☐	☐	☐
15. Isäni uskoi, että menestyn elämässäni.	☐	☐	☐	☐	☐

28. Haluaisitko kuvailla omin sanoin (lyhyesti tai monisanaisesti) millaiset asiat lapsuudenkodissasi / kasvuympäristössäsi ovat edesauttaneet ja/tai heikentäneet menestystäsi koulu- ja opiskelu-urallasi?

TOHTORIOPIINTOJA EDELTÄVÄT OPINNOT

29. Opiskelitko erikoislukiassa?

30. Kuinka monta laudaturia kirjoitit ylioppilaskirjoituksissa?

31. Minkä korkeakoulututkinnon perusteella olet hakeutunut tohtoriopiintoihin?

- Diplomi-insinööri
- Elintarviketieteiden maisterin
- Eläinlääketieteen lisensiaatin
- Filosofian maisterin
- Hallintotieteiden maisterin
- Hammaslääketieteen lisensiaatin
- Kasvatustieteen maisterin
- Kauppatieteiden maisterin
- Lääkintätieteiden maisterin
- Lääketieteen lisensiaatin
- Maatalous- ja metsätieteiden maisterin
- Oikeustieteen maisterin
- Psykologian maisterin
- Teologian maisterin
- Terveystieteiden maisterin
- Valtiotieteiden maisterin
- Yhteiskuntatieteiden maisterin
- Muun,
minkä?
- En ole suorittanut korkeakoulututkintoa

32. Missä yliopistossa suoritit / suoritat edellä mainitun korkeakoulututkinnon?

33. Minä vuonna em. korkeakoulututkinto valmistui?

34. Mikä oli lopputyösi (pro gradu, diplomityö) arvosana?

35. Oletko suorittanut muita yliopistollisia tutkintoja em. korkeakoulututkinnon lisäksi?

- En ole suorittanut muita yliopistollisia tutkintoja
- Kyllä, olen suorittanut ylemmän korkeakoulututkinnon. Miltä tieteenalalta?
- Kyllä, olen suorittanut lisensiaatin tutkinnon (poislukien lääketieteen, hammaslääketieteen ja elämlääketieteen alat). Miltä tieteenalalta ja minä vuonna?
- Kyllä, olen suorittanut tohtorintutkinnon. Miltä tieteenalalta ja minä vuonna?

TOHTORIOPINTOIHIN HAKEUTUMINEN

36. Mikä oli pääasiallinen toimintasi tehdessäsi päätöksen tohtoriopintoihin hakeutumisesta?

- Olin ylempää korkeakoulututkintoa suorittava opiskelija yliopistossa
- Olin juuri valmistunut maisteri
- Toimin tutkijana
- Työskentelin muualla kuin tutkimussektorilla, missä?

- Hoidin lasta/lapsia kotona
- Olin työssä
- Tein jotain muuta, mitä?

37. Mitä seuraavista sinulta edellytettiin opinto-oikeuden saamiseksi tohtoriopintoihin?

Voit valita useamman kuin yhden vastausvaihtoehdon.

- Tutkimussuunnitelman laatimista
- Opiskelusuunnitelman laatimista
- Motivaatiokirjettä
- Rahoitussuunnitelman laatimista
- Tutkimusrahoitusta
- Julkaisua/julkaisuja
- Ohjaussuhdetta tulevaan ohjaajaan
- Suosituskirjettä
- Riittävän hyvää arvosanaa ylempään korkeakoulututkintoon sisältyvästä opinnäytteestä
- Jotain muuta, mitä?
- Opinto-oikeuden saamisen edellytyksenä oli ainoastaan tohtoriopiskelijaksi kirjautuminen

38. Kuinka helpoksi tai vaikeaksi koit opinto-oikeuden saamisen tohtoriopintoihin?

1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

Minun oli helppoa saada opinto-oikeus.   Minun oli vaikeaa saada opinto-oikeus.

39. Arvioid missä määrin seuraavat asiat motivoivat sinua hakeutumaan tohtoriopintoihin.

	Tämä motivoi erittäin paljon	Tämä motivoi paljon	Tämä motivoi jonkin verran	Tämä motivoi vähän	Tämä ei motivoinut lainkaan
1. Tunsin intohimoa tutkimuksen tekemistä kohtaan.	☐	☐	☐	☐	☐
2. Halusin tehdä tutkimusta tietystä aiheesta.	☐	☐	☐	☐	☐
3. Halusin saavuttaa tiedeyhteisön jäsenyyden.	☐	☐	☐	☐	☐
4. Halusin tutkijan ammattiin.	☐	☐	☐	☐	☐
5. Halusin kehittää ammattipätevyyttäni.	☐	☐	☐	☐	☐
6. Tohtorintutkinnon suorittaminen oli välttämätöntä päästäkseni haluamiini työtehtäviin.	☐	☐	☐	☐	☐
7. Tohtorintutkinnon suorittaminen oli välttämätöntä säilyttääkseni työni.	☐	☐	☐	☐	☐
8. Työnantajani kannusti minua suorittamaan tutkinnon.	☐	☐	☐	☐	☐
9. Koin sosiaalista painetta tutkinnon suorittamiseen.	☐	☐	☐	☐	☐
10. Sain hyvän arvosanan lopputyöstäni.	☐	☐	☐	☐	☐
11. Halusin kehittää itseäni.	☐	☐	☐	☐	☐
12. Halusin haastaa itseni älyllisesti.	☐	☐	☐	☐	☐
13. Tohtoriopintojen aloittaminen sopi elämäntilanteeseeni.	☐	☐	☐	☐	☐
14. Tohtoriopiskelu sopii elämäntapaani.	☐	☐	☐	☐	☐

42. Pysikö tai kehottiko joku yliopiston henkilökuntaan kuuluva sinua hakeutumaan tohtoriopintoihin?

- Ei.
- Kyllä. Mikä oli henkilön asema yliopistolla?

43. Haluaisitko kuvaila vielä omin sanoin (lyhyesti tai monisanaisesti) miksi ja millaisten vaiheiden kautta hakeuduit tohtoriopintoihin?

OPINTOJEN RAHOITUS

44. Mikä seuraavista kuvaa parhaiten tohtoriopiskeluprojektisi rahoitusta?

- Minulla on turvattu rahoitus lähestulkoon koko opintojen ajaksi (esim. tutkijakoulun palkkapaikka tai pitkä apuraha).
- Teen opintojani akateemisen työni ohessa ja saan osittaista rahoitusta opiskeluuni.
- Työskentelen tutkimusprojektissa ja rahoitan opintoni projektista saamalla palkalla.
- Rahoitan opintojani tekemällä opintojeni ulkopuolista ansiotyötä ilman opintoja tukevaa rahoitusta.
- Rahoitukseni tulee eri lähteistä ja se on pätkittäistä.
- Jokin muu. Ole hyvä ja kuvaile rahoitustasi:

45. Oletko hakenut ja saanut opintojesi aikana työskentelyapurahaa?

Työskentelyapurahalla tarkoitetaan tässä apurahaa, jolla on tarkoitus kattaa elinkustannukset tietylle ajanjaksolle, ei esim. matka-apurahaa tai painatuskuluihin saatua apurahaa.

- En ole hakenut apurahaa.
- Olen hakenut, mutta minulle ei ole myönnetty apurahaa.
- Olen hakenut ja minulle on myönnetty apurahaa, yhteensä noin (kk)

46. Oletko hakenut ja saanut rahoitusta tohtoriopinnoillesi yliopistosi omasta tutkijakoulusta/tohtoriohjelmasta?

- En ole hakenut rahoitusta opinnoilleni yliopiston tutkijakoulusta/tohtoriohjelmasta
- Olen hakenut, mutta en ole saanut
- Olen hakenut ja minulle on myönnetty rahoitusta, kuinka monta kuukautta?

47. Arvioi seuraavien rahoituslähteisen merkitystä tohtoriopintojesi rahoittamisessa.

	Merkittävä	Meko tärkeä	Ei lainkaan tärkeä
Puolison tulot	☐	☐	☐
Vanhempien tai sukulaisten taloudellinen tuki	☐	☐	☐
Säästöt	☐	☐	☐

Laina	☐	☐	☐
Työttömyyskorvaus	☐	☐	☐
Sosiaaliturat	☐	☐	☐

48. Seuraavassa on väitteitä koskien tohtoriopiskelun rahoitusta. Valitse kunkin väittämien kohdalla vaihtoehto, joka parhaiten kuvaa kokemustasi.

	Täysin samaa mieltä	Jossain määrin samaa mieltä	En ole samaa mieltä eri mieltä	Jossain määrin eri mieltä	Täysin eri mieltä
1. Olen tyytyväinen tohtoriopintojani varten saamaani tuloon.	☐	☐	☐	☐	☐
2. Jatkuva rahoituksen hakeminen on hidastanut tutkimukseni edistymistä.	☐	☐	☐	☐	☐
3. Rahoituksen puute on hidastanut tutkimukseni edistymistä.	☐	☐	☐	☐	☐
4. Huoli rahoituksen jatkumisesta on hidastanut tutkimukseni edistymistä.	☐	☐	☐	☐	☐
5. Olen harkinnut vakavasti tohtoriopintojen keskeyttämistä rahoituksen hankinnan vaikeuksien vuoksi.	☐	☐	☐	☐	☐
6. Olen harkinnut vakavasti tohtoriopintojen keskeyttämistä palkan/rahoituksen pienuuden vuoksi.	☐	☐	☐	☐	☐
7. Olen saanut riittävästi neuvoja ja tukea rahoituksen hankintaan ohjaajaltani / ohjaajiltani.	☐	☐	☐	☐	☐
8. Tohtoriopintojen suorittaminen / väitöskirjan tekeminen on on minulle taloudellinen riski.	☐	☐	☐	☐	☐

VÄITÖSKIRJA JA JULKAISUT

49. Mikä on väitöskirjasi muoto? Perustele myös lyhyesti miksi valitsit kyseisen julkaisumuodon väitöskirjallasi.

- Monografia - miksi olet valinnut monografian?
- Artikkeliväitöskirja - miksi olet valinnut artikkeliväitöskirjan?
- En ole vielä päättänyt

50. Kuinka tärkeitä seuraavat seikat olivat väitöskirjasi tutkimusaiheen valinnassa?

	Erittäin tärkeä	Jossain määrin tärkeä	Ei kovin tärkeä	Ei lainkaan tärkeä
1. Tutkimusaihe kiinnostaa minua.	☐	☐	☐	☐
2. Tutkimusaihe on minulle henkilökohtaisesti merkittävä.	☐	☐	☐	☐
3. Laitoksellani/yksikössäni tehdään tutkimusta samasta aihepiiristä.	☐	☐	☐	☐
4. Minua kannustettiin valitsemaan kyseinen tutkimusaihe.	☐	☐	☐	☐
5. Tutkimusaiheeseen on tarjolla rahoitusta.	☐	☐	☐	☐
6. Aihe on jossain määrin helppo / yksinkertainen.	☐	☐	☐	☐
7. Tein ylempään korkeakoulututkintoon kuuluvan opinnäytetyön samasta aiheesta.	☐	☐	☐	☐
8. Tutkimusaihe on ajankohtainen.	☐	☐	☐	☐
9. Tutkimusaihe on sellainen, että sitä ei ole aiemmin tutkittu.	☐	☐	☐	☐

10. Tutkimukseni tuloksilla on käytännön sovellusarvoa.	☐	☐	☐	☐
11. Tutkimalla aihetta voin edistää minulle tärkeitä arvoja ja ideoita.	☐	☐	☐	☐
12. Tutkimusaiheen valitseminen voi tukea tohtoroitumisen jälkeistä työllistymistäni.	☐	☐	☐	☐
13. Tutkimusaihe on teoreettisesti mielenkiintoinen.	☐	☐	☐	☐
14. Tutkimusaiheella on vahvat perinteet tieteenalallani.	☐	☐	☐	☐
15. Tutkimalla aihetta voin edistää tieteenalani kehittymistä.	☐	☐	☐	☐

51. Kuinka monta julkaisua ym. olet tuottanut yksin tähän mennessä?

Merkitse myös paraikaa referee-käsittelyssä olevat tai jo hyväksytyt käsikirjoitukset.

	En yhtään	1	2-3	4-5	6-10	enemmän kuin 10
Referoitu artikkeli (lehdessä tai toimitetussa teoksessa)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Monografia (referoitu)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Toimitettu teos	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Muu tieteellinen julkaisu	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Yleistajuinen / ammatillinen julkaisu	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Oppikirja	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Esitelmä konferenssissa	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Keynote-esitelmä	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Yleistajuinen esitelmä	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Patentti tai kaupallinen sovellutus	☐	☐	☐	☐	☐	☐

52. Kuinka monta julkaisua ym. olet tuottanut yhdessä (muun/muiden kirjoittajan/kirjoittajien kanssa) tähän mennessä?

Merkitse myös paraikaa referee-käsittelyssä olevat tai jo hyväksytyt käsikirjoitukset.

	En yhtään	1	2-3	4-5	6-10	enemmän kuin 10
Referoitu artikkeli (lehdessä tai toimitetussa teoksessa)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Monografia (referoitu)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Toimitettu teos	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Muu tieteellinen julkaisu	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Yleistajuinen / ammatillinen julkaisu	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Oppikirja	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Esitelmä konferenssissa	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Yleistajuinen esitelmä	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Patentti tai kaupallinen sovellutus	☐	☐	☐	☐	☐	☐

KANSAINVÄLISTYMINEN

53. Mitkä seuraavista kansainvälistymisen muodoista pitävät paikkansa kohdallasi?

Voit valita useita vaihtoehtoja.

- Opiskelen englanninkielisessä tohtoriohjelmassa.
- Julkaisen väitöskirjani tai osia siitä muulla kuin äidinkielelläni.
- Yksi tai useampi ohjaajistani on ulkomailta.
- Olen osallistunut ulkomailla järjestettyyn kansainväliseen kongressiin tai seminaariin.
- Olen kirjoittanut yhteisartikkelin ulkomaisen asiantuntijan tai tutkimusryhmän kanssa.
- Olen viettänyt tohtoriopintojeni aikana lukukauden tai vuoden mittaisen ajan ulkomailla opiskellen.
- Aion viettää tohtoriopintojeni aikana lukukauden tai vuoden mittaisen ajan ulkomailla opiskellen.
- Olen mukana ulkomaisessa tutkimusryhmässä, mikä edellyttää minulta jatkuvaa yhteydenpitoa ja/tai matkustamista toiseen maahan.
- Tavoitteeni on valmistumisen jälkeen työskennellä ulkomailla.
- Ei mikään edellä mainituista.

54. Harkitsitko tohtoriopintojen suorittamista ulkomailla / muussa kuin suomalaisessa yliopistossa?

- En. *Haluaisitko lyhyesti kuvailla miksi et?*
- Kyllä. *Haluaisitko kuvailla miksi kuitenkin päätit suorittaa tohtoriopinnot suomalaisessa yliopistossa?*

OHJAUS, TUKI JA HYÖDYLLISET SOSIAALISET VERKOSTOT

55. Missä pääohjaajasi työskentelee? Pääohjaajalla tarkoitetaan tässä sitä henkilöä, joka käytännössä ohjaa väitöskirjaasi eniten.

- "Omassa" yliopistossani. Mikä on hänen asemansa/"tittelinsä"?
- Muussa yliopistossa tai korkeakoulussa Suomessa. Mikä on hänen asemansa?
- Muussa yliopistossa tai korkeakoulussa ulkomailla. Mikä on hänen asemansa?
- Valtion tutkimuslaitoksessa
- Yrityselämässä Suomessa
- Yrityselämässä ulkomailla
- Muualla, missä?

56. Mikä on pääohjaajasi sukupuoli ja ikä?

- Nainen. Arvioi ohjaajasi ikä:
- Mies. Arvioi ohjaajasi ikä:

57. Arvioi kuinka hyvin seuraavat väittämät kuvaavat pääohjaajasi tieteellisiä ja ohjauksellisia ansioita. Valitse kunkin väittämän kohdalla vaihtoehto, joka parhaiten kuvaa kokemustasi.

	Täysin samaa mieltä	Jossain määrin samaa mieltä	Jossain määrin eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa
1. Ohjaajani on alansa tunnettu kansainvälinen huippututkija.	☐	☐	☐	☐	☐
2. Ohjaajani on alansa tunnettu huippututkija kotimaassaan.	☐	☐	☐	☐	☐
3. Ohjaajani on julkaissut erittäin runsaasti kansainvälisissä julkaisuissa.	☐	☐	☐	☐	☐
4. Ohjaajani on julkaissut runsaasti kotimaisissa julkaisuissa.	☐	☐	☐	☐	☐
5. Ohjaajani on saanut runsaasti kansainvälistä tutkimusrahoitusta.	☐	☐	☐	☐	☐
6. Ohjaajani on saanut runsaasti kansallista tutkimusrahoitusta.	☐	☐	☐	☐	☐

7. Ohjaajani on ohjannut runsaasti väitöskirjoja.	↓	↓	↓	↓	↓
8. Ohjaajallani on erityistä asiantuntemusta väitöskirjani aihepiiristä.	↓	↓	↓	↓	↓
9. Ohjaajallani on paljon väitöskirjatutkimustani hyödyttäviä sosiaalisia verkostoja.	↓	↓	↓	↓	↓
10. Ohjaajani tekee paljon tutkimusyhteistyötä (esim. yhteiset artikkelit) tohtoriopiskelijoidensa kanssa.	↓	↓	↓	↓	↓
11. Ohjaajani on kiinnostunut väitöskirjojen ohjaamisesta.	↓	↓	↓	↓	↓
12. Ohjaajallani on riittävästi aikaa ohjattavilleen.	↓	↓	↓	↓	↓
13. Ohjaajani on helppo tavoittaa.	↓	↓	↓	↓	↓
14. Ohjaajani kohtelee tasapuolisesti kaikkia ohjattaviaan.	↓	↓	↓	↓	↓
15. Olen tyytyväinen yhteistyöhön pääohjaajani kanssa.	↓	↓	↓	↓	↓

58. Kuinka usein saat henkilökohtaista/kahdenkeskistä ohjausta?

Huomioi arvioitasi kaikilta nimetyiltä ohjaajiltasi yhteensä saamasi henkilökohtainen (kasvokkainen, puhelimitse tai sähköpostitse saamasi) ohjaus.

Valitse ▼

59. Kuinka paljon tarvitset ohjausta ja tukea seuraavilla osa-alueilla?

	Puolien	Melko paljon	Vain vähän	En tarvitse lainkaan
1. Tutkimusaiheen valitseminen	↓	↓	↓	↓
2. Tutkijayhteyksien / hyödyllisten verkostojen luominen	↓	↓	↓	↓
3. Akateemisen elämän pelisääntöihin tutustuttaminen	↓	↓	↓	↓
4. Työskentelyn aikatauluttaminen ja jakaminen osiin	↓	↓	↓	↓
5. Rahoituksen hankkiminen	↓	↓	↓	↓
6. Käsikirjoitusten ja muiden kirjallisten tuotosten kommentoiminen	↓	↓	↓	↓
7. Innostaminen ja motivointi	↓	↓	↓	↓
8. Huolien ja epävarmuuden jakaminen	↓	↓	↓	↓
9. Urasuunnitelmien tekeminen	↓	↓	↓	↓

60. Seuraavat väittämät käsittelevät mahdollisuuksiasi sekä aktiivisuuttasi luoda väitöskirjatyösi kannalta hyödyllisiä sosiaalisia verkostoja. Valitse kunkin väittämän kohdalla vastausvaihtoehto, joka kuvaa parhaiten kokemustasi.

	Täysin samaa mieltä	Jossain määrin samaa mieltä	Ei samaa mieltä	Jossain määrin eri mieltä	Täysin eri mieltä
1. Osallistun aktiivisesti (laitokseni/yksikköni tai tohtoriohjelman järjestämiin) jatko-opintoseminaareihin.	↓	↓	↓	↓	↓
2. Osallistun aktiivisesti tohtoriopiskelijoille suunnatuille kursseille.	↓	↓	↓	↓	↓
3. Yksikköni/ainelaitokseni ihmiset tietävät pääsääntöisesti kuka olen.	↓	↓	↓	↓	↓
4. Yksikköni/ainelaitokseni ihmiset tietävät pääsääntöisesti mitä tutkin.	↓	↓	↓	↓	↓
5. Mielläni itseni osaksi yksikköäni/ainelaitostani.	↓	↓	↓	↓	↓
6. Minun on mahdollista säännöllisin väliajoin käydä tutkimukseen liittyviä epämuodollisia ("kahvipöytä-" tai "käytäväkeskusteluja") yksikköni / ainelaitokseni	↓	↓	↓	↓	↓

muiden tohtorikoulutettavien ja/tai tutkijoiden kanssa.					
7. Esittelen aktiivisesti omaa tutkimustani konferensseissa.	↓	↓	↓	↓	↓
8. Keskustelen konferensseissa tutkimuksestani muiden tutkijoiden kanssa.	↓	↓	↓	↓	↓
9. Olen aktiivisesti mukana oman tieteenalani tutkijaverkostoissa kotimaassa.	↓	↓	↓	↓	↓
10. Miellän itseni osaksi akateemista tiedeyhteisöä.	↓	↓	↓	↓	↓
11. Minulla on tohtorintutkintoa suorittavia ystäviä.	↓	↓	↓	↓	↓
12. Saan neuvoja ja/tai tukea tohtoriopintoihin puolisoiltani/kumppaniltani.	↓	↓	↓	↓	↓
13. Saan neuvoja ja/tai tukea tohtoriopintoihin vanhemmilta ja/tai sukulaisiltani.	↓	↓	↓	↓	↓
14. Osaan luoda väitöskirjani kannalta hyödyllisiä sosiaalisia suhteita / verkostoja.	↓	↓	↓	↓	↓
15. Olen pääsääntöisesti yksin väitöskirjatutkimukseni kanssa.	↓	↓	↓	↓	↓

KOKEMUS TOHTORIOPIKELUSSA MENESTYMISESTÄ

61. Arvioi kuinka tärkeitä seuraavat ominaisuudet ja kyvyt ovat oman tieteenalasi tohtoriopinnoissa.

	Erittäin tärkeä	Tärkeä	Melko tärkeä	Hieron tärkeä	Ei lainkaan tärkeä
1. Omistautuneisuus tutkimukselle ja tieteelle	↓	↓	↓	↓	↓
2. Vahva sisäinen motivaatio tehdä väitöskirjaa	↓	↓	↓	↓	↓
3. Määrätietoisuus, kunnianhimo	↓	↓	↓	↓	↓
4. Itseluottamus	↓	↓	↓	↓	↓
5. Tuottavuus (esim. julkaisemisessa)	↓	↓	↓	↓	↓
6. Kilpailukykyisyys	↓	↓	↓	↓	↓
7. Halu erottua edukseen muista	↓	↓	↓	↓	↓
8. Kyky markkinoida / tuoda itseään ja osaamistaan esille	↓	↓	↓	↓	↓
9. Ekstroverttiys / Ulospäin suuntautuneisuus	↓	↓	↓	↓	↓
10. Kyky puhua ja esiintyä vakuuttavasti	↓	↓	↓	↓	↓
11. Kyky luoda hyödyllisiä sosiaalisia verkostoja	↓	↓	↓	↓	↓
12. Innovatiivisuus / kyky luoda uusia ideoita	↓	↓	↓	↓	↓
13. Strateginen ajattelu / "taktikointi"	↓	↓	↓	↓	↓
14. Itseohjautuvuus / kyky toimia itsenäisesti	↓	↓	↓	↓	↓
15. Kyky sietää epävarmuutta ja kritiikkiä	↓	↓	↓	↓	↓
16. Kyky kirjoittaa vakuuttavasti	↓	↓	↓	↓	↓
17. Erinomainen englannin ja/tai muun vieraan kielen taito	↓	↓	↓	↓	↓
18. Akateemiseen elämään ja sen pelisääntöihin sopeutuminen	↓	↓	↓	↓	↓
19. Kunnioitus ja kuullisuus auktoriteetteja (esim. senioritutkijoita ja väitöskirjan ohjaajaa) kohtaan	↓	↓	↓	↓	↓

62. Arvioi kuinka hyvin seuraavat kuvaukset sopivat sinuun.

	Täysin samaa mieltä	Jossain määrin samaa mieltä	Jossain määrin eri mieltä	Täysin eri mieltä
1. Olen omistautunut tutkimukselle ja tieteelle.	☐	☐	☐	☐
2. Olen vahvasti motivoitunut väitöskirjan tekemiseen.	☐	☐	☐	☐
3. Haluan edetä pitkälle urallani.	☐	☐	☐	☐
4. Luotan omiin kykyihini suoriutua opinnoistani.	☐	☐	☐	☐
5. Olen tuottelias kirjoittaja / julkaisija.	☐	☐	☐	☐
6. Olen valmis kilpailemaan saavuttaakseni menestystä opinnoissani.	☐	☐	☐	☐
7. Haluan erottua kyvyilläni kanssaopiskelijoistani.	☐	☐	☐	☐
8. Osaan markkinoida itseäni ja osaamistani.	☐	☐	☐	☐
9. Olen luonteeltani sosiaalinen, ulospäin suuntautunut ja minulle luontevaa olla tekemisissä ihmisten kanssa.	☐	☐	☐	☐
10. Olen vakuuttava puhuja/esiintyjä.	☐	☐	☐	☐
11. Olen taitava luomaan tutkimustani hyödyttäviä sosiaalisia verkostoja.	☐	☐	☐	☐
12. Olen idearikas ja luova.	☐	☐	☐	☐
13. Teen opintojani koskevia valintoja ja päätöksiä tietoisesti ja harkitsen saavuttaakseni haluamani päämäärän.	☐	☐	☐	☐
14. Kykenen tekemään väitöskirjaani ja opintojani koskevia päätöksiä itsenäisesti.	☐	☐	☐	☐
15. Siedän hyvin väitöskirjaprosessissa vastaan tulevia epävarmuustekijöitä ja kohtaamaani kritiikkiä.	☐	☐	☐	☐
16. Osaan ilmaista itseäni vakuuttavasti kirjoittamalla.	☐	☐	☐	☐
17. Minulla on erinomainen englannin ja/tai muun vieraan kielen taito.	☐	☐	☐	☐
18. Olen mielestäni sosiaalistunut hyvin akateemisen elämän tapoihin ja pelisääntöihin.	☐	☐	☐	☐
19. Kunnioitan ja noudatan akateemisten auktoriteettien (esim. senioritutkijoiden ja väitöskirjani ohjaajan) ohjeita.	☐	☐	☐	☐

63. Onko mielessäsi vielä muita (kahdessa edellisessä kysymyksessä mainitsemattomia ominaisuuksia tai kykyjä), joita pidät keskeisinä oman tieteenalasi tohtoriopinnoissa menestymisessä?

-
-
-

64. Arvioi kuinka hyvin seuraavat kuvaukset sopivat sinuun.

	Täysin samaa mieltä	Jossain määrin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jossain määrin eri mieltä	Täysin eri mieltä
1. Tohtoriopinnot vaativat minulta suuria ponnisteluja.	☐	☐	☐	☐	☐
2. Tunnen itseni usein ylikuormittuneeksi tohtoriopintojeni vuoksi.	☐	☐	☐	☐	☐
3. Kannan usein huolta opinnoistani.	☐	☐	☐	☐	☐

4. Minusta tuntuu usein siltä, että en tee tarpeeksi töitä opintojeni / väitöskirjani eteen.	☐	☐	☐	☐	☐
5. Minusta tuntuu usein siltä, että en ole tarpeeksi lahjakas menestyäkseni tohtoriopinnoissa.	☐	☐	☐	☐	☐
6. Minusta tuntuu usein siltä, että minulla ei ole oikeanlainen persoona/luonne menestyäkseni tohtoriopinnoissa.	☐	☐	☐	☐	☐
7. Olen huolissani siltä, että en kykene saamaan väitöskirjaani valmiiksi.	☐	☐	☐	☐	☐
8. Tohtoriopiskelu on hyvin kilpailuhenkistä.	☐	☐	☐	☐	☐
9. Minusta tuntuu, että muut tohtoriopiskelijat ovat paljon minua taitavampia tutkijoita.	☐	☐	☐	☐	☐
10. Jos voisin päättää uudelleen, aloittaisin edelleen tohtoriopinnot.	☐	☐	☐	☐	☐
11. Suhtaudun toiveikkaasti tohtoroitumisen jälkeiseen työllistymiseeni.	☐	☐	☐	☐	☐
12. Olen tyytyväinen suoriutumiseeni tohtoriopinnoissani.	☐	☐	☐	☐	☐

65. Haluaisitko perustella vastauksesi edellisen kysymyksen viimeiseen kohtaan: Miksi olet tai miksi et ole tyytyväinen suoriutumiseesi tohtoriopinnoissa?

66. Arvioi kuinka monta vuotta tulee yhteensä kulumaan tohtoriopintojesi alusta tutkinnon valmistumiseen/väittelyyn.

- Alle neljä vuotta
- Neljästä viiteen vuotta
- Kuudesta seitsemään vuotta
- 8-9 vuotta
- Enemmän kuin yhdeksän vuotta
- En usko, että tulen väittelemään koskaan.

67. Haluaisitko kuvailla (lyhyesti tai monisanaisesti) millaista uraa ja työtehtäviä tavoittelet tohtoroitumisen jälkeen.

68. Lopuksi pyytäisin sinua vielä arvioimaan mihin yhteiskuntaluokkaan tai sosiaaliseen kerrostumaan lapsuudenperheesi kuului?

- Yläluokkaan
- Keskiluokkaan
- Työväenluokkaan
- Johonkin muuhun luokkaan tai kerrostumaan

69. Haluaisitko perustella vastauksesi edelliseen kysymykseen: Miksi perheesi kuului kyseiseen yhteiskuntaluokkaan / sosiaaliseen kerrostumaan?

KIITOS VASTAUKSISTASI!

70. Tutkimusprojektin aikana tullaan mahdollisesti suorittamaan haastatteluja. Jos olet valmis toimimaan haastateltavana, jätä yhteystietosi.

Eunimi

Sukunimi

Puhelin

Sähköposti

71. Tähän voit halutessasi kirjoittaa kyselyä koskevaa palautetta.

Keskeytä

0% valmiina (Sivu 0 / 27)

Liite 2. Rotatoitu lataustaulukko - Hakumotiivit

Rotated Component Matrix^a

	Component						
	1	2	3	4	5	6	7
SMEAN(k39_18)	.788						
SMEAN(k39_17)	.761						
SMEAN(k39_21)	.735						
SMEAN(k39_20)	.663						
SMEAN(k39_19)	.570						.360
SMEAN(k39_14)		.835					
SMEAN(k39_15)		.769					
SMEAN(k39_13)		.711					
SMEAN(k39_16)		.633					
SMEAN(k39_23)			.868				
SMEAN(k39_24)			.835				
SMEAN(k39_22)			.735				
SMEAN(k39_25)				.872			
SMEAN(k39_26)				.828			
SMEAN(k39_2)				.600			
SMEAN(k39_8)					.823		
SMEAN(k39_7)					.762		
SMEAN(k39_9)	.324				.732		
SMEAN(k39_4)						.797	
SMEAN(k39_3)	.302					.651	
SMEAN(k39_6)					.368	.559	.313
SMEAN(k39_1)		.338		.409		.506	
SMEAN(k39_5)							.758
SMEAN(k39_11)		.308					.693
SMEAN(k39_12)		.345		.339			.583

Extraction Method: Principal Component Analysis.
Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.^a

a. Rotation converged in 9 iterations.

Liite 3. Rotatoitu lataustaulukko – pystyvyyskäsitteet ja suorituseriaatio

Rotated Component Matrix^a

	Component	
	1	2
SMEAN (Haluan edetä urallani)	.784	
SMEAN (Luotan omaan kykyihini)		.742
SMEAN (Olen valmis kilpailemaan)	.845	
SMEAN (Haluan erottua kyyvyilläni)	.862	
SMEAN (Kykenen tekemään itsenäisiä päätöksiä)		.769
SMEAN (Siedän epävarmuutta)		.810

Extraction Method: Principal Component Analysis.
Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.

a. Rotation converged in 3 iterations.

Liite 4. Pearsonin korrelaatiokerroin – Pystyvyyden ja orientaatioiden yhteys motivaatioon

Correlations

		Pystyvyyden kokemus	Tavoitteet ja orientaatio	Motivaatio väitöskirjan tekemiseen
Pystyvyyden kokemus	Pearson Correlation	1	.300**	.412**
	Sig. (2-tailed)		.000	.000
	N	1693	1693	1675
Tavoitteet ja orientaatio	Pearson Correlation	.300**	1	.333**
	Sig. (2-tailed)	.000		.000
	N	1693	1693	1675
Motivaatio väitöskirjan tekemiseen	Pearson Correlation	.412**	.333**	1
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	
	N	1675	1675	1675

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Liite 5. Rotatoitu lataustalukko – Jatko-opiskelijoiden oppimisympäristö

Rotated Component Matrix^a

	Component				
	1	2	3	4	5
SMEAN (Aktiivinen_osallistuminen)					.827
SMEAN (Aktiivinen_osallistuminen_kurssit)					.852
SMEAN (Laitoksellani_tunnetaan_minut)			.880		
SMEAN (Laitoksellani_tiedetään_mitä_tutkin)			.838		
SMEAN (Miellän_itseni_osaksi_laitosta)			.823		
SMEAN (Käyn_keskusteluja_tutkimuksesta)			.724		
SMEAN (Esittelen_tutkimustani_konf)	.774				
SMEAN (Keskustelen_Konf)	.832				
SMEAN (Aktiivisuus_tutkijaverkostossa)	.809				
SMEAN (Olen_osa_tiedeyhteisöä)	.670		.385		
SMEAN (Osaanluoda_sosiaalisuhteita)	.684				
SMEAN(UK57_8)				.740	
SMEAN(UK57_9)				.796	
SMEAN(UK57_10)				.700	
SMEAN(UK57_11)		.691		.403	
SMEAN(UK57_12)		.865			
SMEAN(UK57_13)		.845			
SMEAN(UK57_14)		.690			
SMEAN(UK57_15)		.766		.319	

Extraction Method: Principal Component Analysis.
Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.

a. Rotation converged in 6 iterations.